ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI — FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

28 апрель, сешанба 1998 йил №49 (551)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

УШБУ СОНДА:

2-бетда
САЛОМАТЛИК ВА ТАБИАТ
3-бетда
ЖИНОЯТЧИНИНГ ДЎСТИ КИМ?
4-бетда
ҲАМ ТИББИЙ, ҲАМ ТАБИИЙ ДАЪВО

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясининг очилиши тўғрисида

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн биринчи сессияси 1998 йил 30 апрель куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари диққатига

Депутатлар 29 апрель куни соат 9 дан соат 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида рўйхатга олинади.

Сиёсий партиялар депутатлар фракциялари ва ҳокимият вакиллик органларидан сайланган депутатлар блоки таркибига кирувчи Олий Мажлис депутатлари диққатига

Сиёсий партиялар фракцияларининг йиғилишлари, шунингдек ҳокимият вакиллик органларидан сайланган депутатлар блокининг йиғилиши 29 апрель куни ўтказилади.

Ўзбекистон Халқ-демократик партияси фракциясининг йиғилиши - партия Марказий кенгашининг мажлислар залида бўлиб ўтади. «Адолат» социал-демократик партияси фракцияси - Тошкент давлат юридик институтининг мажлислар залида, «Ватан тараққиёти» партиясининг фракцияси эса - партия Марказий кенгашининг мажлислар залида йиғилади. Йиғилишлар соат 11 да бошланади.

Ҳокимият вакиллик органларидан сайланган депутатлар ўз йиғилишларини Олий Мажлис биносида соат 15 да ўтказадилар.

Вақт кутиб турмайди

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигида республикада чигит экишининг бориши, бошоқли дон экинларига ишлов бериш, ғалла комбайнларини мавсумга тайёрлаш ва табиий офатларнинг олдини олишга бағишланган сим орқали кенгаш бўлиб ўтди. Уни Бош вазир биринчи ўринбосари, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири И. ЖЎРАБЕКОВ бошқарди.

Мулоқотда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси раиси, вилоятлар, туманлар ҳокимлари, соҳага алоқадор вазирлик, қўмита, концерн, уюшма, идора ва ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Кун тартибидаги масала юзасидан Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирининг биринчи ўринбосари И.Бобожонов маъруза қилди. Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси раиси Т.Камолов, Сурхондарё вилояти ҳокими Ж.Норалиев, Бухоро вилояти ҳокими С.Хусенов, Самарқанд вилояти ҳокими А.Мардиев, Жиззах вилояти ҳокими Ш.Мирзиёев, Сирдарё вилояти ҳокими Ў.Исмоиловнинг ахборотлари тингланди.

Мамлакатимизда бу йил 1 миллион 500 минг гектар майдонга, шу жумладан 420 минг гектар ерга плёнка остига чигит экиш режалаштирилган эди. Ҳозиргача 1 миллион 370 минг гектар ерга чигит экиб бўлинди. Андижон, Фарғона, Наманган, Сурхондарё, Қашқадарё, Самарқанд вилоятларида бу иш якунланди. Сирдарё, Навоий ва Бухоро вилоятларида чигит экиш бироз орқада қолмоқда. Қорақалпоғистон Республикасида эса экиш ишлари бор йўғи 18 фоиз бажарилди холос. Чигитни плёнка остига экиш режасини Андижон ва Фарғона вилоятларидан бошқа биронта вилоят бажармади.

Жорий йил бошоқли дон экинлари учун жуда қулай келди. Шунга қарамай, айрим туман ва хўжаликларда экинларга ишлов бериш, озиқлантириш талаб даражасида эмас. Кўпгина раҳбарлар ўтган йилда йўл қўйилган хато ва камчиликлардан тегишли хулосалар чиқармаганлар. Республика хўжаликларида бошоқли донни озиқлантириш режаси бажарилган бир вақтда бу кўрсаткич Қорақалпоғистон Республикасида 10, Навоий вилоятда 61, Хоразм вилоятида 84, Бухоро вилоятида 93 фоизни ташкил этмоқда.

Кўпгина хўжаликларда сувдан самарасиз фойдаланилмоқда. Бир метр куб сув билан сутка давомида ўртача 70-80 гектар майдондаги ғалла ва бошқа экинларни суғориш мумкин. Лекин шунча сув билан Қашқадарё, Навоий, Жиззах, Наманган ва Сирдарё вилоятларида 35-42, Сурхондарё ва Хоразм вилоятларида эса 18-20 гектар ер суғорилмоқда, холос.

Етиштирилаётган ғаллани нобуд қилмай йиғиштириб олиш кўп жиҳатдан ўрим машиналари пухта ва сифатли ремонт қилинганлигигабоғлиқ. Мамлакатимизда ўрим-йиғим бошланишига бир ойдан кам вақт қолди. Аммо мавжуд комбайнларнинг 62 фоизи мавсумга тайёрланган.

Кенгашда шу каби камчиликларни тезда тугатиш борасида вилоят ва туман ҳокимларига, хўжалик раҳбарларига тегишли кўрсатмалар берилди.

Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т.Алимов, Бош вазир ўринбосарлари Р.Юнусов, Л.Аҳметов кенгашда иштирок этдилар.

/ЎзА/

Фармон ва муносабат

МАҲАЛЛАДА ГАП КЎП

у бугун аҳолини ижтимоий ҳимоя қила олади

Президентимиз Ислом Каримовнинг яқинда эълон қилинган «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармони мамлакатимиз аҳолиси - ҳаёт тарзига хос бўлган фуқаролар йиғинлари, маҳаллалар фаолиятининг масъулиятини янада оширди. Шу билан бир қаторда шундай масъулият билан банд бўлганларни ижтимоий ҳимоялашга қаратилди.

Маълумки, мустақиллик шарофати билан халқимиз ўз урф-одатлари, анъаналарини қайта тиклаб, уларни ҳаётимиз равнақи, кишиларнинг онгига янгича ҳаёт тарзини сингдиришга хизмат қилдирмоқда. Бугунги кунга келиб, фуқаролар йиғинлари ва маҳаллалар шўролар давридаги номигагина бўлган, икки уч киши ишдан кейин келиб, маҳалла кишиларига яшаши ҳақида маълумот ёзиб берувчи иккинчи даражали идорадан мамлакатимиз ҳаётига, кишиларнинг ҳаёт тарзига ўз таъсирини ўтказа оладиган даражага етди. Бундай бўлишига шубҳасиз мамлакатимиз раҳбарининг кейинги йилларда бу борада қабул қилган ҳужжатларининг аҳамияти беқиёс бўлди.

Бугун мамлакатимизнинг ҳеч бир фуқароси йўқки, унинг ҳаёти, айниқса, оммавий ҳаёти маҳалла фаолияти билан боғлиқ бўлмасин. Маҳалла бугун кишиларимизни ижтимоий ҳимоя қила олади.

Айни дамларда ҳукуматимиз томонидан бериладиган турли хилдаги моддий кўмаклар ҳам маҳалла ихтиёрида. Аслида ҳам шундай бўлиши керак эди. Ахир инсоннинг моддий аҳволини маҳалладан бўлак ким яхшироқ била олади. Маҳалла бугун ўз ҳудудий муаммоларини ўзи ва зарур бўлганда юқори ташкилотлар билан ҳамкорликда еча олади.

Маҳалла бугунги кунда истиқболимиз ютуқларини ҳимоя қилувчи, уни мустаҳкамлашга ҳисса қўшувчи. У бугун янгича фикрловчи киши тарбиячисидир... Президентимиз томонидан маҳалла ва фуқаролар йиғини фаолияти ўз ўрнида қўллаб-қувватланиб турилиши ҳам унинг масъулияти яна ошганлигидан далолат. Шу ўринда шунча кўламли ишларни ўз зиммасига олган шахсларнинг мазкур фармон орқали ижтимоий ҳимояланиши яъни маошларининг оширилиши, унинг раисларига нафақаларнинг тўлиқ тўланиши ҳам ҳаётий заруриятдир.

Шоликорлар шижоати

Мамлакатимизнинг энг шимолий ҳудудида жойлашган Қорақалпоғистон Республикасида шоли экишга оммавий равишда киришиб кетилди. Айниқса, Қалликўл туманининг Сариқолтин деҳқон-фермерлар уюшмасидаги Умрбой Қурбонбоев бошлиқ бригада аъзолари шоли экишни уюшқоқлик билан олиб боришмоқда.

Бу йил қорақалпоғистонлик шоликорлар 162 минг тонна шоли топширишни режалаганлар.

Бахмал туманидаги «Турон» ижара ширкатлар бирлашмаси жамоаси 650 гектар майдонга дон экишган. Ғалла барқ уриб ўсмоқда.

Ширкат ғаллакорлари ўрим-йиғимга ҳозирлик кўришмоқда. 4 та комбайн ишга тахт.

Суратда: ғаллакор Абдуқодир Худоёров ва Ўрозбой Ғоффоровлар.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1998 йил 28 апрелдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади: */

1 Австралия доллари	55,57
1Австрия шиллинги	6,82
1Англия фунтс терлинги	143,22
10 Бельгия франки	23,28
1 Голландия гульдени	42,66
10 Греция драхмаси	2,76
1 Дания кронаси	12,58
1 БАА дирхами	23,38
1 АҚШ доллари	85,85
1 Миср фунти	25,23
1 Ирландия фунти	120,86
1 Исландия кронаси	1,20
10 Испания песети	5,65
100 Италия лираси	4,86
1 Канада доллари	59,90
1 Хитой юани	10,37
1 Кувайт динори	284,08
100 Ливан фунти	5,63
1 Малайзия ринггити	22,79
1 Германия маркаси	48,00
1 Норвегия кронаси	11,54
1 Польша злотийси	25,35
10 Португалия эскудоси	4,69
1 Сингапур доллари	53,89
1 СДР	115,87
1000 Туркия лираси	0,35
1 Финляндия маркаси	15,83
1 Франция франки	14,32
1 Швеция кронаси	11,19
1 Швейцария франки	57,56
1 ЭКЮ	94,80
10Жанубий Корея вони	0,63
10 Япония иенаси	6,52
1 Россия рубли	14,00
1 Украина гривнаси	42,08
1000 Беларусь рубли	2,48
1 Латвия лати	145,02
1 Литва лити	21,46
1 Молдова лейи	18,19
1 Қирғизистон соми	4,55

*/ Валюта қийматининг белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

1998 йил — Оила йили

РАИС ОИЛА ТАРБИЯСИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНМОҚДА

- **Касаба уюшма йиғилишидаги таклиф**
- **«Маданиятли оилани рағбатлантирамиз»**
- **Ота ибрати учун болага мукофот**

Матлуб Нуъмоновнинг тиниб-тинчимас раҳбар эканлиги Ғиждувонда ҳаммага маълум, у доим бир янгиликни бошлаб юради. «Зарафшон» деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасига у раис бўлгандан буён нафақат уюшманинг иқтисодий кўрсаткичлари, балки одамларнинг турмуш маданияти ҳам кўтарила бошлади.

— Оила йилида бир янгилик қилишимиз керак, — деди раис уюшма бошқарувининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида. — Мен касаба уюшмамиз ва хотин-қизлар кенгашимиз ишлаб чиққан тадбирлар билан танишиб чиқдим. Ёмон эмас. Лекин бадиий кечалар ўтказиш ёки тўрт-бешта хонадонга моддий ёрдам кўрсатиш билан чекланиб қолмаслигимиз керак. Одамлар ҳаётига сезиларли таъсир кўрсатадиган, оила йилининг мақсадини ифодалайдиган бошқа бир тарбиявий тадбир ўйлаб топайлик...

Йиғилганлар раиснинг фикрини тушунишди. Биров у деди, биров бу деди. Охирги фикрни яна Матлуб аканинг ўзи айтди:

— Ўтказадиган тадбиримизга ҳеч қандай тайёргарлик кўришнинг ҳожати йўқ. Одамларни ишдан чалғитмайлик. Фақат бир комиссия тузамиз, унинг аъзолари деҳқон-фермер хўжаликларида, одамлар орасида юрадиган кишилар бўлсин. Асосий эътиборни оила бошлиқларининг маданиятига ва меҳнатга муносабатига қаратишсин. Биз энг намунали одамларни аниқлаб, уларни рағбатлантирамиз. Майли, шундай кишилардан ўнтами-юztами, қанча бўлса ҳам топинглар. Ҳаммаларини рағбатлантирамиз, маблағни аямаймиз. Ишқилиб, бир самараси бўлсин!

Шундай қилиб раиснинг ташаббуси билан қизиқарли ва ҳеч кимнинг хаёлига келмаган тадбирни ўтказишга қарор қилинди. Бу гап қишлоқ одамлари орасида тарқалди. Лекин «Энди арзимаган мукофотни деб далага галстук тақиб чиқмаганимиз қолувди» деб кулувчилар ҳам топилди, албатта.

— Баъзиларга эриш туюлса ҳам бу тадбир қишлоқда тарбиявий ишни бир поғона кўтаришга хизмат қилади, — дейди Янгиработ қишлоғида яшовчи ўқитувчи Мухтор ака Абдуллаев. — Биз тарбия ҳамманинг иши деймизу, кўпинча бу ишни фақат ўқитувчининг зиммасига ташлаб қўямиз. Қишлоқда айрим одамларнинг юриш-туришини кўриб ачинасан киши. Уст-боши кир, йиртиқ, соч-соқоли ўсиб кетган, маст-аласт, қўпол муомалали ота ўз болаларининг тарбиясига қандай таъсир кўрсатиши мумкин? Нима, тракторчи ёки кетмончи ўзини маданиятга ўгай деб билиши керакми? Ношукурлик бўлмасин, ҳозир деҳқон-фермер хўжаликлари аъзоларининг топиш-тутиши ўқитувчиникидан кам эмас, шароитлари яхши...

Ҳа, «Зарафшон» деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси ўтган йилни 25 миллион сўм соф фойда билан якунлаган илғор жамоадир. Йил давомида 2,5 минг нафар меҳнатчига 46 миллион сўм иш ҳақи берилган. Ҳали кўп хўжаликлар деҳқонларнинг ўтган йилги маошларини ҳам беролмаган бўлсалар-да, «зарафшон»ликларга шу йилги январь-февраль ойлари маоши ҳам тарқатилди.

Қишлоқлар юз фоиз газлаштирилган. Ичимлик суви келтириш учун ҳам қурилиш ишлари бошланган. Ҳар бир қишлоқда маданий-маиший хизмат кўрсатиш шахобчалари бор.

Хуллас, белгиланган тадбирга кўра уюшма аъзоси бўлган ҳар бир оила бошлиғининг юқори даражадаги турмуш маданияти учун унинг мактабда ўқийдиган болаларига мукофот тариқасида 200 сўмдан стипендия бериладиган бўлди. Мукофот унинг ўзига эмас, фарзандларига берилишида ҳам маъно бор. Чунки мактабда бунинг таъсири яққол сезилади. Болалар оталари билан фахрланишади, уларга ўхшашга интилишади. Мукофот ололмаган бола ҳам нега шундай бўлганлигини яхши тушунади. Ота учун эса бундан ёмони йўқ, энди у болалари олдида айбдор бўлиб қолмаслик учун ҳам, оиласининг шаъни учун ҳам юриш-туришини ўзгартиришга мажбур бўлади. Шундан кейин навбатдаги чоракда унинг ўғли ҳам стипендия олиши мумкин. Ахир, оила бошлиғи учун қўйилган шарт қийин эмас: тозаликка риоя қилиш, меҳнат интизомини бузмаслик, ичкиликка берилмаслик ва хушмуомала бўлиш, холос.

Саид БУРҲОН,
Бухоро вилояти.

«ТОШКЕНТ» Республика қимматли қоғозлар биржасида

Шу биржада бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 14 та ҳиссадор жамиятлар самарали натижани қўлга киритдилар. Улар ўзларининг 17,7 мингта акцияларини сотишиб, - 26,2 миллион сўмлик маблағга эга бўлдилар. Энг катта савдо якунларини Тошкент шаҳар «Янги технология» ҳиссадорлик жамияти қўлга киритди. Улар иккиламчи бозорда 14,8 миллион сўмлик 1,2 мингта акцияларини сотилишига эришдилар. Савдо жараёнида Ўзбекистон ҳудудлари бўйича биринчи ўринни, Тошкент шаҳар иккинчи ўринни, Хоразм вилояти, учинчи ўринни, Бухоро вилояти ҳиссадор жамиятлари эгалладилар. Қолган ўнта вилоятлар бўйича ҳеч қандай битим тузилмади. Шуни ҳам таъкидлаш керакки 8 та брокерлик идоралари ҳам яхши фаолият кўрсатдилар. Йил бошидан 148 та ҳиссадор жамиятларининг 519,7 миллион сўмлик оддий акциялари сотилди.

«Ишонч» мақолалари изидан

«ТАЙЛОҚДАГИ АЖАБ САВДОЛАР»

Тайлоқ туман ҳокимлиги рўзноманинг 1998 йил 10 мартдаги М.Бўриев ва Р.Қурбоновнинг «Тайлоқдаги ажаб савдолар» мақоласи бўйича қуйидагиларни билдиради:

Тумандаги Р.Саидназаров номли агрофирмага қарашли «Баҳор» болалар боғчасининг мудираси К.Шарипова томонидан Самарқанд вилоят агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитасига берилган шикоят-аризаси юзасидан текшириш якуни рўзномага босилиб чиққан мақоладаги фактлар тасдиқланди.

Мақола хўжалик бошланғич касаба уюшма қўмитасининг «Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмасининг Устави» талаблари асосида 1998 йил 6 апрелда навбатдан ташқари 5-чи конференциясида атрофлича муҳокама этилиб, тегишли чора-тадбирлар кўрилди ва янги таркибда (раис Б.Ҳайдаров) қўмита сайланди.

Мақолада ёзилган бошланғич касаба уюшма қўмитаси раиси вазифасида вақтинча ишлаб келган Г.Турдиева ва унинг қизи, шу қўмита ҳисобчиси Р.Бекмуродова эгаллаб турган вазифаларидан озод этилди. Бошланғич касаба уюшмалари қўмиталарининг фаолиятини назорат қилишда сусткашликка йўл қўйганлиги туман қўмита раиси Н.Раҳматовага кўрсатиб ўтилди ва келгусида камчиликларга йўл қўймаслик чора-тадбирлари белгилаб олинди.

Текшириш якуни билан аризачи таништирилди.

А.ИСКАНДАРОВ,
Тайлоқ тумани ҳокими.

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Россия Давлат Думаси мамлакат Бош вазири лавозимига Сергей Кириенко номзодини тайинлаган. 24 апрель куни бўлиб ўтган ана шу масалага бағишланган учинчи йиғилишда Россия парламенти депутатларининг 251 нафари Сергей Кириенкони Бош вазир этиб тайинлашга овоз берган. Кириенкога қарши овоз берганлар сони 25 тани ташкил этган. Шундай қилиб, энди Россия ҳукуматига Президент Борис Ельцин томонидан таклиф этилган Сергей Кириенко раислик қилади. Россияда бир ой давом этган Бош вазир лавозими атрофидаги можаролар ниҳоят якун топганга ўхшайди.

* * *

Халқаро ҳамжамият Россияда ниҳоят Бош вазир лавозимига тайинли одам ўтирганидан мамнуният билдирмоқда. Кўпчилик давлатлар раҳбарларининг фикрича, ҳукумат раисининг тайинланиши Россиядаги сиёсий беқарорликнинг олдини олиши мумкин. Россия Бош вазири Сергей Кириенко номига дунё мамлакатларидан табрик хатлари келмоқда. Жумладан, Норвегия Бош вазири Бунневикнинг табрик мактубида айтилишича, Россиянинг янги ҳукумати Москва билан Осло ўртасидаги муносабатларни янада кенгайтиришга омил бўлиши мумкин.

* * *

Стокгольмда Швеция, Финляндия ва Россия вакиллари иштирокида ўтказилган Европа ва Шимолий минтақалар хавфсизлиги масалаларига бағишланган анжуман ниҳоясига етди. Мазкур анжуман Швеция ташқи ишлар вазирлиги ташаббуси билан ўтказилди. Швеция билан Финляндия Болтиқ бўйи мамлакатларида сўнгги вақтда авж олган террорчилик ҳолатларини бартараф этишда ҳамкорлик қилишга келишиб олдилар.

* * *

Америка Қўшма Штатлари Давлат департаментининг расмий вакили Жеймс Рубин Югославиядаги Косово ўлкасида вужудга келган вазиятни ғоят хавфли деб атади. Сербия билан Албания ўртасидаги чегара ҳудудларида албанияликлар ва Югославия қўшини ўртасида қуролли тўқнашувлар содир бўлмоқда. Албаниялик бир гуруҳ исёнкорлар Югославиянинг Косово ўлкасига кириб, у ердаги албанларни ҳимоя қилишга уринмоқдалар. Жеймс Рубин тез-тез содир бўлаётган бу каби тўқнашувларни бартараф этиш учун Косоводан серб полициясини зудлик билан олиб чиқиб кетиш лозимлигини қайд этди.

* * *

Америка Қўшма Штатларининг Майями штатида Литва Республикасининг икки нафар фуқароси қўлга олинди. Литваликлар АҚШ қуролли кучларига қарашли зенит ракеталарини олиб-сотишда айбланмоқдалар. Литва фуқаролари 40 та зенит ракетасини номаълум шахсларга сотмоқчи бўлиб турганларида қўлга олинганлар.

* * *

Италиянинг Турина шаҳрида Халқаро автомобиллар кўргазмаси очилди. Ҳар йили анъанавий тарзда ўтказиладиган автомобиллар кўргазмасида бу гал жаҳоннинг 40 дан ортиқ давлатлари, жумладан, Европа, Америка ва Осиё мамлакатлари фирма ва компаниялари иштирок этмоқда. Бу йилги Турина автосалонида илк бор Япониянинг «Тойота», Жанубий Кореянинг «ДЭУ» ва Ҳиндистоннинг «Тата» автомобиль заводлари қатнашмоқдалар.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида.

Касаба уюшма ҳаёти: ЯНГИЛИКЛАР

ТААССУРОТЛАРИМИЗ ЧЕКСИЗ

Яқинда республика соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг таклифига биноан Миср давлат соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмасининг Президенти Иброҳим Рамазан Диссоку ҳамда мазкур уюшманинг котиби Эл Саид Элбадави Абул Фатанлардан иборат делегация аъзолари Ўзбекистонга ташриф буюришди. Делегация аъзоларини республика Соғлиқни сақлаш вазири Ш.И.Каримов қабул қилди. Меҳмонлар Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг раҳбарияти билан учрашдилар. Ўзаро тажриба алмашиш мақсадида республика Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли 1-клиник шифохонасида, «Қибрай» реабилитация марказида бўлишди.

Делегация аъзолари Самарқанд, Бухоро шаҳарларида бўлиб, касаба уюшмалари вилоят кенгашлари ҳамда вилоят тармоқ қўмиталарининг иш фаолияти билан танишдилар. Самарқанд вилоят болалар шифохонаси, Вобкент туманидаги Оналик ва болалик марказининг иш фаолияти билан ҳамда тарихий меъморчилик обидалари билан танишишди.

- Ўзбекистонда амалга оширилаётган ишларнинг кўлами ниҳоятда кенг,- дейди делегация раҳбари Иброҳим Рамазан Диссоку,- шу билан бирга халқингизга хос меҳмондўстлик, тантиликни кўриб ниҳоятда суюндик. Касаба уюшмалари фаолияти ҳақидаги таассуротларим ҳам чексиз. Шу билан бирга Ўзбекистон халқининг келажаги буюклигига ҳам ишончим комилдир.

- Бизнинг касаба уюшмаларимизда 23 та тармоқ мавжуд бўлиб, ўз сафларига 12 миллион аъзони бирлаштирган. Айни пайтда бир қатор мамлакатлар сингари Ўзбекистон касаба уюшмалари билан ҳам алоқаларни янада ривожлантиришни ўз олдимизга вазифа қилиб қўйганмиз.

Кўпчиликда бизнинг касаба уюшмаларимиз қандай фаолият кўрсатишмоқда, деган савол туғилиши табиий. Шу ўринда мамлакатимиздаги ўқитувчилар ҳамда тиббий ходимларга турли солиқларни тўлашда бир қатор имтиёзлар яратилганлигини айтиб ўтмоқчи эдим. Шунингдек, соғлиқни сақлаш ходимларининг уйлари бепул хусусийлаштириб берилган. Бундан ташқари ўзимизнинг меҳмонхонамиз бўлиб, у ерда касаба фаолларининг турли ўқувлари ўтказилиб турилади.

Н.РАФИҚОВ

МАВСУМГА ҲОЗИРЛИК

Яқинда болаларни ёзги мавсумда дам олишини ташкил қилиш ва ўтказиш бўйича тузилган Тошкент вилояти ҳайъатининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда вилоят тармоқ касаба уюшма қўмита раислари, шаҳар ва туман ҳокимларининг ўринбосарлари, оромгоҳлари бўлган корхона, муассаса, хўжалик раҳбарлари, касаба уюшма қўмита раислари, туман санитария-эпидемиология станцияси бош шифокорлари, савдо ташкилотлари раҳбарлари ва бошқа тегишли ташкилотлар вакиллари қатнашдилар.

Йиғилишда Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгашининг раиси Муҳайё Тўлаганова маъруза қилди.

Болаларни дам олдириш ва соғломлаштириш мавсумига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида жойларда ютуқлар билан биргаликда айрим камчиликларга ҳам йўл қўйилганлиги қайд этилди.

Айрим оромгоҳларни пул маблағи билан таъминлашда қийинчилик бўлди. Оромгоҳлар доимо ҳам белгиланган миқдорда, рўйхатларга мувофиқ, сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари, сабзавот ва мевалар билан таъминланди деб бўлмайди.

Оила йилида болаларни ёзги дам олиши ва соғломлаштириш мавсумига пухта тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш мақсадида вилоят касаба уюшмалари кенгаши вилоят ҳокимлиги билан қўшма қарор қабул қилиб, унда тегишли бўлим, бошқармаларга, қўмиталарга шаҳар ва туман ҳокимликларига ва корхона, ташкилот, хўжалик раҳбарларига «Ёз-98» мавсумига пухта тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича топшириқлар берилган.

Вилоят ҳокимлигининг тегишли бўлим ва бошқарма бошлиқлари, шаҳар ва туман ҳокимларининг ўринбосарлари, корхона раҳбарлари сўзга чиқиб, ёзги мавсумга қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги тўғрисида ахборот бердилар.

Йиғилишда «Ёз-98» мавсумига муносиб тайёргарлик кўриш ва ўтказиш бўйича тавсиялар қабул қилиниб, оромгоҳларда бажарилиши лозим бўлган ишлар белгилаб олинди.

Т.САИДОВ,
Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгашининг инсонпарварлик бўлими мудири

ФАОЛЛАР ЎҚУВИ

Яқинда Бухоро вилояти таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси фаолларининг ўқуви бўлиб ўтди.

Машғулотларда 625 нафар киши иштирок этди. Дастлабки машғулотда тингловчилар касаба уюшмаси вилоят қўмитасининг раиси Е.Гольдманнинг «Тармоқ касаба уюшма ташкилотларининг Ўзбекистон касаба уюшмалари XV қурултойи, Федерация Кенгашининг V йиғилиши қарорлари асосида касаба уюшма ишларини янада такомиллаштириш бўйича вазифалари» мавзуидаги маърузасини тингладилар, касаба уюшмаси вилоят қўмитаси раисининг ўринбосари О.Азимова, касаба уюшмаси вилоят қўмитасининг техник инспектори М.Қудратов, касаба уюшмаси вилоят қўмитаси молия бўлимининг мудири Б.Исматов, касаба уюшмалари вилоят кенгашининг ҳуқуқий маслаҳатчиси Р.Сафиннинг маърузалари ҳам тингловчиларда қизиқиш уйғотди.

Қоракўл, Ромитан, Жондор, Шофиркон, Ғиждувон туманлари ҳамда Коғон ва Бухоро шаҳарлари халқ таълими бўлимларининг мудирлари Ўзбекистон Республикасининг «Таълим ҳақида»ги Қонуни, «Кадрлар тайёрлашнинг миллий Дастури» тўғрисида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Фаоллар ўқуви қатнашчиларда катта таассурот қолдирди.

А.ИСТАМОВ

«ҲАМШИРА-98»: ВИЛОЯТ БОСҚИЧИ ЯКУНЛАНДИ

Яқинда Жиззах шаҳридаги Ю. Ражабий номли вилоят мусиқали драма театри биносида «Ҳамшира-98» V-республика кўрик-танлови учинчи босқичи бўлиб ўтди. Унда вилоят босқичига етиб келган Ғаллаорол, Жиззах, Зомин, Пахтакор туманлари ҳамда Жиззах шаҳар ғолибларидан иборат тўққиз нафар ҳамшира республика мусобақаларида иштирок этиб, вилоят шарафини ҳимоя қилиш ҳуқуқини қўлга киритиш учун ўзаро беллашдилар.

Бешта шарт бўйича ўзларининг касб маҳоратлари ҳамда билимларини намойиш этиб, ўрин эгаллаш ҳар тўққиз нафар оқ халат соҳибаларига осонликча бўлмади.

Вилоят марказий касалхонаси ҳамшираси Насиба Ишонқуловага биринчи ўрин насиб этди ва у май ойида Фарғона водийсида бўлиб ўтадиган республика «Ҳамшира-98» кўрик-тарловида иштирок этиб, Жиззах вилояти шарафини ҳимоя қилиш имкониятини қўлга киритди.

Медицина ходимлари Жиззах вилоят касаба уюшмаси қўмитасининг бевосита ҳомийлиги ва ташкилотчилиги билан ўтказилган бу тадбир кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди.

Касаба уюшма ҳаёти

АРЗОНЛАШТИРИБ БЕРИЛГАН УЙЛАР

Бухоро электр тармоқлари корхонаси маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси томонидан ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш борасида бир қатор ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Бу энг аввало меҳнат аҳлининг уй-жой шароитини яхшилаш борасида олиб борилаётган ишларда яққол кўринмоқда.

- Бу муҳим иш бундан 2 йилча олдин бошланган эди,- дейди биз билан суҳбатда корхона касаба уюшма қўмитасининг раиси Хайрулло Қудратов. - Ўшанда Қоровулбозорда нефтни қайта ишлаш заводи қурилиши эндигина бошланган, корхонамиз нурчиларидан 20 га яқин нафари бу ерда энергия иншоотларини барпо этиш билан банд эди. Тез орада бу иншоотлар ҳам битказилиб, фойдаланишга топширилди. Қоровулбозорда ишлаётган ишчи-хизматчилар билан уларни Бухоро шаҳрида уй-жой билан таъминлаш бўйича шартнома туздик.

Корхона ҳисобидан вилоят марказидаги Б.Нақшбанд кўчасида жойлашган 10 та хонадондан иборат уй сотиб олинди. Ишчи-хизматчиларнинг ойлик маошидан 20 фоиздан ушлаб қолинадиган бўлди ва уларга янги хонадонларнинг калитлари топширилди. Бу ўринда шуни таъкидлаш лозимки, корхонада 25 йилдан ортиқ ишлаганлар янги уй пулининг 10 фоизини тўлайдилар, холос.

Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик, деганларидек, ҳалол меҳнати билан корхона-да ҳурмат-эътибор қозонган кишилар талайгина. Янги уй калитлари энг аввало ана шундай кишиларга топширилди. Диспетчерлардан Жўра Қудратов, Шуҳрат Қўчқоров, Шариф Муродов, подстанция хизмати бошлиғи Семен Нам, муҳандислар Акбар Шамсиддинов, Рафаэль Шайдуллин, Зокир Сатторов, Ирина Бахроновалар шулар жумласидандир.

Корхона маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси меҳнат ногиронлари, кам таъминланган ва кўп болали оилаларга, ёлғиз кишиларга моддий ёрдам бериб келмоқдалар. Уруш қатнашчилари, энергетика фахрийлари, пенсионерлардан 117 кишига ўтган 1997 йилда 265.800 сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди.

Корхонада 20 йилдан кўп ишлаган кишиларга ҳар ойда уларнинг пенсиясига қўшимча равишда 1200 сўмдан пул бериб борилмоқда. 30 йилдан ортиқ ишлаган кишилар эса пенсияга қўшимча тарзда ҳар ойда 2 минг сўмдан пул олиб турибдилар.

Корхона маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси меҳнаткашлар ва уларнинг фарзандларини соғломлаштиришга алоҳида эътибор бермоқда. Корхона қошида 50 ўринли санаторий профилакторий ишлаб турибди. Ўтган йили бу ерда 701 киши даволанди.

Оила йилида жамоа шартномасига ўзгартишлар киритилди. Унга асосан боқувчисиз оилаларга байрам ва ҳайит кунларида моддий ёрдам бериладиган бўлди. Кўп болали оилаларга ҳам энг кам иш ҳақи миқдорида ёрдам кўрсатилади.

Корхонада меҳнат фидойилари талайгина. Ўзбекистон Республикаси энергетика фахрийси Надежда Чмельнева, электромонтёр Рим Баширов, етакчи муҳандислардан Рафаэль Аширов, диспетчер Ольга Медведева, электр цехи устаси Саид Турсунов, Ромитан тумани электр тармоқлари идораси бошлиғи Иди Ортиқов, Вобкент тумани электр тармоқлари корхонаси бош муҳандиси Фазлиддин Шамсиддинов, электр цехи устаси Саид Турсунов, Бухоро тумани электр тармоқлари корхонаси электромонтёри Қўшмурод Давронов сингарилар шулар жумласидандир.

Вилоят аҳолиси хонадонларини электр нури билан доимий равишда таъминланишида корхона жамоасининг хизматлари каттадир.

А.ИСТАМОВ,
«Ишонч» мухбири.

КЎҲИТАНГ ЯЙЛОВЛАРИДА

Гарчанд ўлкамизда баҳор кунлари давом этаётган бўлса-да, Сурхондарёга ёз кириб келгандай. Бу элнинг чўпонлари аллақачоноқ сурувлари билан ёзги яйловларга чиқиб кетишди. Айниқса, Боботоғ этаклари худуди чўпонлар учун яратилгандек — кўм-кўк, сермайса, сержингил. Жарқўрғон тумани «Шарқ юлдузи» хўжалиги отарларида 2300 бош қўй бор. Қўзилатиш мавсумида улар яна 2 мингтага кўпайди. Қўзиларнинг 80 фоизи ўстиришга қолдирилди.

Суратда: Хўжалик бош зоотехниги Бўрибой Воитов, чўпонлар Холмурод Эшпўлатов ва Абдуназар Жумаев.

И.ХЎЖАЕВ (ЎзА) олган сурат.

Меҳрибонлик уйи — меҳрибонлар кўмагида

Қоқилганни суяш, меҳр-мурувват кўрсатиш халқимизнинг азалий одати. Узоқ тарихда ҳам, бугунги кунда ҳам бунга мисоллар кўп. Гулистон шаҳридаги Меҳрибонлик уйи фаолиятига назар ташлаб буни янада яққол ҳис қиласиз. Дарвоқе, бу даргоҳ жамоаси яқинда чиройли туҳфа олди. Улар яшаб турган бино жуда қисқа муддатда гўзал қилиб таъмирланди. Бу юмушларга вилоят ҳокимлиги 30 миллион сўм маблағ ажратган эди.

Меҳрибонлик уйида болалар турли хил спорт ва маданий ўйинлар билан бирга, халқ амалий санъати, сартарошлик, тикиш-бичиш, тасвирий санъат билан ҳам машғул бўладилар.

Суратларда: (юқоридан) Меҳрибонлик уйи директори Муборак Ғаниевани тарбияланувчилар она деб аташади: 1-синф ўқувчиси, ёш рассом Сарвиноз Камолова.

Б.ТЎРАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

«БОИНГ»: ҲАМКОРЛИКДАН МИННАТДОРМИЗ

1996 йил кузида «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси дунёга донғи кетган «Боинг» компаниясининг дастлабки самолётини қабул қилиш чоғида Сиэтлда бўлиб ўтган музокараларда делегациямиз раҳбари Арслон Рўзметов ҳар икки томон учун ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш зарурлиги хусусида сўз юритган эди. Ўтган йили «Боинг» президенти Рон Вудард юртимизга ташриф буюриб, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов қабулида бўлди. Ана шу ташриф вақтида имзоланган ҳамкорлик тўғрисидаги шартномада авиасозлар ҳамда Тошкентдаги давлат авиация институти америкалик мутахассислар билан кенг кўламда бирга иш олиб бориши таъкидланган эди.

1997 йил давомида авиация институтимиз вакиллари «Боинг» буюртмасига кўра тўрт мавзуда тадқиқот олиб боришди. АҚШ мутахассислари бажарилган ишга юқори баҳо беришди. Натижада ҳамкорликни давом эттиришга қарор қилинди. Куни кеча Тошкентда шу хусусда шартнома имзоланди.

«Боинг» фуқаро самолётларини сотиш бўйича директори Крейг Жонс шу муносабат билан сўзлаган нутқида Ўзбекистон раҳбарияти Президент Ислом Каримов ва Бош вазир Ўткир Султоновлар авиация соҳасини чуқур билишлари америкаликларда катта таассурот қолдирганига алоҳида эътибор бериб ўтди. Шунингдек, у мамлакатимизда таълим, хусусан олий таълимни ривожлантиришга алоҳида ғамхўрлик қилинаётганига ҳавас билан қарашини айтди. «Боинг» вакиллари ўтган давр мобайнида нафақат ўз тажрибалари билан ўртоқлашганлари, балки юртдошларимиздан ҳам анча-мунча нарса ўрганишганини эътироф этди. Ўзбекистонлик олимлар бажарган ишлар сифати энг замонавий талабларга жавоб бериши қувонарли ҳол эканига урғу берган меҳмон ўз фирмаси бу соҳада Тошкент авиация институтига бераётган ёрдам ҳажмини кўпайтиришга қарор қилганини айтди. Шу жумладан, Тошкентдаги институтни компьютер техникаси ва дастурлари билан таъминлаш, олимларимизнинг халқаро миқёсда тадқиқотлар олиб боришлари ва илмий анжуманларда иштирок этишларига ҳомийлик қилиш кўзда тутилган.

Дарвоқе, ўтган йили «Боинг» 20 та ЭҲМ ҳадя этган эди. Ана шу компьютерларда институт мутахассислари аспирант ва студентлар билан бирга янги кичик самолёт лойиҳасини яратишгани диққатга сазовор. Авваллари асосан қоғозда яратилган лойиҳалар салгина ўзгартириш киритиш туфайли такрор ва такрор чизилиши жуда кўп вақтни олиб, ишларни жадаллаштиришга имкон бермасди. Эндиликда эса тошкентлик лойиҳачилар сиэтллик ҳамкасблари билан компьютер орқали алоқа боғлаб биргаликда иш юритишлари учун шарт-шароит яратилмоқда.

— Ким билади дейсиз, — таъкидлади АҚШлик меҳмон, — кўп вақт ўтмай, «Боинг» ҳаво кемалари Тошкентда ишлаб чиқарилган ускуналар билан ҳам жиҳозлана бошлар, ўзбекистонликлар лойиҳасини яратган янги самолёт америкаликлар кўмаги билан тезроқ самога кўтарилар. Биз ўз томонимиздан зарур барча ишларни амалга оширишга тайёрмиз. Зеро, Ўзбекистонда авиасозлар, авиаторлар юксак малакага эга эканига ишонч ҳосил қилдик. Дарвоқе, шу йилнинг май ойида «Боинг» ҳузурида ўзига хос малака ошириш институти иш бошлайди. Унинг дастлабки тингловчилари айнан Ўзбекистон ва Хитой вакиллари бўлишади. Бу ҳам сиз билан муносабатларда «Боинг» алоҳида аҳамият беришидан далолатдир.

Тошкент давлат авиация институти ректори Шарофуддин Ғанихонов билдирилган илиқ фикрлар, кўрсатилаётган ёрдам учун миннатдорчилик изҳор қилиб, институт олимлари, аспирант ва талабалари янада яхшироқ натижаларга эришиш учун барча ишларни амалга оширишларини таъкидлади. Бу борада институт «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ва Чкалов номидаги авиация заводи билан бирга иш олиб бориши муваффақиятлар омили эканига эътиборни қаратди. Жумладан, авиация хавфсизлигини таъминлаш борасида илмий тадқиқотлар олиб бориш борасида миллий авиакомпания билан келишилган дастурлар турмушга татбиқ этилаяпти.

Тошкентлик бир гуруҳ талабалар ҳозирда Сиэтлда «Боинг» корхоналарида тажриба ўрганишмоқда. Уларнинг издошлари кўпайишига шубҳа йўқ.

Мирзаҳаким ТЎХТАМИРЗАЕВ

РИЗҚ-РЎЗИМИЗ НОБУД БЎЛМАСИН

Табиат неъмати — ғалла инсон ҳаёти манбаидир. Шу боис ҳам бобокалонларимиз донни кўз қорачуғидек сақлаган, асраб-авайлашган. Юртбошимизнинг ғалла мустақиллигига эришиш юзасидан олдга қўйилган улуғвор вазифалари ҳам халқимиз ниятлари, орзу-умидлари билан ҳамоҳанг бўлди. Бу борада Вазирлар Кенгашининг Экинларни пайҳон қилишга қарши курашни кучайтириш тўғрисидаги қарори ҳам ғаллачиликни ривожлантириш йўлидаги энг муҳим қадамлардан бири бўлди. Чунки, ғалла экилган ерларнинг пайҳон қилинишига қарши изчил кураш олиб бориш — ризқи-рўзимизни асраш демакдир. Бу айниқса, энг катта ҳудудга эга бўлган Қўнғирот туманида жуда катта аҳамиятга эгадир. Чунки, туманда бир жиҳатдан чорвачилик хўжаликлари нисбатан кўпроқ бўлса, иккинчи жиҳатдан баъзи ўринларда экинларни пайҳон қилишнинг ҳар қандай кўринишларига қарши курашиш — мавсумий иш деб қараш ҳоллари сезилмоқда. Буни судларга оширилган ўнлаб материаллар ҳам исботлаб турибди.

— Афсуски, меҳнатнинг қадрига етмайдиган, ноннинг уволидан қўрқмайдиган ноинсофлар орамизда учраб туради, — дейди Қўнғирот тумани судяси Озод Кудияров. — «Кўкликўл» жамоа хўжалигида яшовчи Айитбой Бозорбоев, Ўлбўсин Сийсенова, Тамара Бекмуродова, Жойиқ Хайруллаев, Рабиға Жалиева, Нуркен Нурмуғамбетов, Жойлихон Дўстжонов, Тилевбика Тўрткўлбоева, Ботирбой Абдуллаев, Абилғози Тўрткўлбоев, Ўрозгул Қусеновларни шундайлар сирасига киритиш мумкин. Ўтган йил охирларида уларнинг 30 бош йилқиси «Кўкликўл» жамоа хўжалигининг Жетписбой Бойниёзов раҳбар бригаданинг салкам 2,5 гектар буғдойзорини нобуд қилди. Натижада хўжаликка 28.952 минг сўмлик зарар етказилди.

Бундай қонунбузарлик Охунбобоев номидаги жамоа хўжалиги аъзоси Жорилқоғон Ортиқов томонидан ҳам такрорланди. Унинг бир бош йилқиси кузги буғдой экилган майдонда 1.575 сўмлик зарар келтирди. Албатта, етказилган зарарлар қонун йўли билан ундириб олинди.

...Бундай салбий ҳолатлар нима учун содир этилмоқда? Сабаби, биринчи навбатда давлат қонуни ва ҳукумат қарорларини англаб етмаслик бўлса, иккинчидан ва энг муҳими, эътиборсизлик, бепарволик, лоқайдлик, мулкка хўжайинлик ҳиссини тўла ҳис қилмаслик туфайли бундай ачинарли ҳол юз бераётир. Хўжалик раҳбарлари, ўзи-ўзини бошқарув идоралари оқсоқоллари, мутахассислар ўз вазифаларига сидқидилдан ёндашганларида ризқ-рўзимиз нобуд бўлишига йўл қўйилмаган бўларди.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири

«Экосан» бўлимларида

САЛОМАТЛИК ВА ТАБИАТ

Узоқ йиллар ҳукм сурган Шўро ҳукмронлиги, Ўзбекистон «марказ»га фақат хомашё етказиб берувчи манъбага айланган даврда ўлкамиз табиатига шафқатсизларча муносабатда бўлинди. Уйларимиз остонасигача пахтазорга айланди. Марказий Осиёнинг ёқут кўзи ҳисобланган Орол қуриб битиш арафасига келди. Мамлакатимиз мустақиллиги қўлга киритилгач бу борада катта ўзгаришлар юз бермоқда. Табиатни ва халқ саломатлигини асраш давлат сиёсатига айланмоқда. Шу йўналишда обрўли ташкилотлар тузилиб иш юритмоқдалар. «Экосан» экология ва саломатлик халқаро жамғармаси шулар жумласидандир. Ушбу жамғарма Наманган вилояти бўлимининг раиси Абдуллажон ХАСАНОВ бу ҳақда қуйидагиларни гапириб берди:

- Ҳақиқатан сўнгги 15-20 йил ичида минтақамиз экологиясига жиддий путур етганлигини тан олиш керак. Ўлкамизнинг бой табиати, унинг саҳий қуёши тафтида битадиган ноз-неъматлар, хусусан, пахта азалдан кун ботиш томондагиларнинг бош мақсади бўлган. Бунинг учун улар ҳеч нарса билан ҳисоб-китоб қилишни исташмади. Ёвузларча қилинаётган бу ҳаракат оқибатида табиатга ғарот етадими, дарёлар қурийдими, инсон саломатлигига зиён тегадими ўйлаб кўришмади. Ҳатто, кўпроқ ҳосил олиш учун далаларимизга иккинчи Жаҳон уруши даврида ҳам қўлланиш маън этилган заҳарли химикатларни сепишгача бориб етдик, бунинг касри туфайли сариқ, ич терлама, жигар касалликлари кўпайди, болалар касалликлари ортди, одамларимиз умри қисқарди. Айниқса, наботот ва ҳайвонот дунёсига жиддий зарар етди. Бундан 40-45 йил олдин экинзорларимиз четларида бодраб очиладиган ёввойи атиргуллар, дўланалар, ёмғирдан кейин чиқадиган қўзиқоринлар, далаларимиз ва бедапояларда учрайдиган беданалар, тулкилар, тустовуқлар ва бошқа жонзотлар қирилиб битди. Шарқироқ дарё ва сойлар жилдираб қолди, олдинги ўрмонларимиз эртаклардагина учраяпти. Булар табиат шафқатсизликни кечирмайди, аёвсиз ўч олади, деган огоҳлантиришнинг исботи эмасми!

Шуларни хаёлдан ўтказасизу истиқлолимиз бераётган самараларга яна бир бор шукроналар айтасиз. Дарҳақиқат, мустақиллигимиз узоқ асрларга илдизи етиб борадиган маънавиятимизни, ота-боболаримиздан қолган буюк меросларимизни «Наврўз» байрамини нишонлаш каби урф-одатларимизни қайтарибгина қолмасдан жонажон ўлкамиз, она-табиатимизга меҳр қўйиш, жонзотларни авайлаб асраш ва уларнинг қадрига етиш сингари ўзбекона чинакам инсоний туйғуларимизни қайтадан уйғотди. Бу нарса қонун йўли билан мустаҳкамланди ва Конституциямизда ўз ифодасини топди. «Экосан» экология ва саломатлик халқаро жамғармаси бўлимларининг вилоятларда ҳам ташкил этилиши давлатимизнинг бу борадаги дастлабки амалий қадамларидан бири бўлди.

Республикамизнинг ҳамма жойида бўлганидек вилоятимизда ҳам бу жамғарма бўлимлари ўзининг илк қадамлариданоқ инсон саломатлигини сақлаш, умрини узайтириш, атроф муҳит мувозанатига эришиш, бу йўлдаги саъйи ҳаракатларни бирлаштириш борасида зарур тадбирлар белгилаб уларнинг рўёбга чиқариш чоралари кўрилмоқда. Ана шу йўлдаги эзгу интилишда бугунги кунда фаолият кўрсатаётган мавжуд 1058 бошланғич ташкилот атрофига бирлашган 330 минг нафардан зиёд жамоатчилик ўз куч-ғайратини жамлаштирганлиги билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Вилоятимиздаги борлиқ ташкилотлар ва муассасалар, хўжаликлар ва саноат корхоналари фаолияти назоратга олинган. Санитария-эпидиомология станциялари билан бирга у ерларда одамларининг ишлаш, ўқиш турар жойларда яшаш шароитлари вақти-вақти билан ўрганилиб маълумотномалар тайёрланади ва тегишли жойларга тақдим этилади. Турли хил юқумли касалликларнинг келиб чиқиш сабаблари аниқланади. Юқумли касалликлар шифохоналари маъмуриятлари билан ҳамкорликда рейдлар ўтказилади. Шунингдек, биз тегишли тиббий муассасалар, Давлат автомобил ва йўл назорати инспекциялари билан келишиб «Тоза ҳаво»,«Тоза сув» рейдларини уюштирмоқдамиз, ҳамда бу борада кўрик-танловлар ҳам ташкил этмоқдамиз. Чунончи ўтган йилда ана шу мавзудаги кўрик-танловимиз ғоят муваффақиятли чиқди ва унда ғолибликни эгаллаган Норин тумани бўлимимиз томонидан 25 минг сўм пул билан мукофотланди. Шунингдек, Учқўрғон тумани марказий шифохонаси, Чортоқ тумани халқ таълими бўлими, Наманган шаҳридаги «Ўзбекистон» маҳалласи ҳам пул мукофотлари ва эсдалик совғаларини олишга сазовор бўлдилар.

Дарёларимиз, сой ва каналлар ҳамда ариқларимиздаги сувлар тозалиги ҳамда мусаффолиги ҳам доимо назоратда. Вилоятимиз марказига Норин дарёсининг тозаланган сувини келтирилишини бўлимимиз ғоят хурсандчилик билан кутиб олди ва уни халқ учун қилинаётган ғамхўрлик намунаси сифатида баҳоланди.

Биз ўлкамизни боғларга, барча шаҳар-қишлоқларни дарахтзорларга буркаш мақсадида «Нуроний» жамғармаси билан ҳамкорликда иш олиб бормоқдамиз. Кейинги йилда бу соҳада анча иш қилинди. Вилоятимизда қатор боғлар яратилди. Вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги, «Нуроний» жамғармаси, «Экосан» вилоят бўлими биргаликда «Вилоят боғлари - нуронийлар нигоҳида» дастури бўйича ҳам кўрик-танлов уюштирилди. Ўтган йилда бу борадаги беллашувда Янгиқўрғон, Учқўрғон, Поп туманлари фаол иштирок этиб юқори ўринларни эгалладилар. Бунинг натижаси ўлароқ Янгиқўрғон туманида 1996 йилга нисбатан узумзор ва мевазорлар 119 фоизга ошган. Шу тур маҳсулот етиштириш эса 5989 тоннага кўпайган. Қолган туманларда ҳам ана шундай қувончли ўсишлар кўзга ташланади. Учқўрғонда, Попда «Нуронийлар боғи» пайдо бўлди. Бу йил эса Наманган туманида ушбу номда боғ-оромгоҳ яратилмоқда. Ўтган йилда бу борадаги ҳаракатда 69454 фахрий иштирок этди. Улар кучи ва ташаббуси билан ариқ ва сой ҳамда кўча бўйлари ҳамда томорқаларга 350 минг дона кўчат ўтказилди. Вилоят бўйича сўнгги икки йилда 5 млн. туп кўчат ўтказилган бўлса, шундан 2 млн.697 минг тури терак, 507 минг тупи мевали ва бошқа турдаги кўчатлардир. Бу йил эса терак кўчатлари экиш учун 700 гектар ер ажратилди. Наманган туманида 3 га. майдонда «Экосан» боғи, шу билан бир қаторда кўп жойларда «Оила йили» муносабати билан «Оила боғлари» яратиляпти. Ёшларда табиатга муҳаббат уйғотиш учун халқ таълими бошқармалари ва бўлимлари билан биргаликда «Қушлар байрамлари» ўтказиляпти.

Булардан ташқари, саломатлик бўйича «Аёл ва экология» ассосацияси тузилган. Шу муносабат билан «Оналик ва болаликни ҳимоялаш» дастурига кўра соғлиқни сақлаш бўлимлари билан ҳамкорликда ишлаб чиқилган режага биноан ҳамма жойда тиббий кўриклар ўтказиляпти. Кўриклар жараёнида аниқланган беморлар даволанишга тавсия этилмоқда. Шу мақсадда ташкил этилган ва зарур мутахассислар биркитилган махсус автобуслар вилоят туманлари бўйлаб айланмоқда. Бизнинг бевосита иштирокимизда миллий анъаналаримизни тарғиб этиш мақсадига қаратилган «Ибратли келин» кўрик конкурси ҳам муваффақиятли якунланди. Шунингдек, «Оила йили» муносабати билан «Экосан» бўлими ва бошланғич ташкилотлар ташаббуси билан ёрдамга муҳтож ва кам таъминланган оилаларга, ногиронларга, қаровчисини йўқотган кексаларга моддий ёрдамлар кўрсатиляптики, булар ташкилотимизнинг бош мақсади инсон саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлашга, атроф муҳит мусаффолигини таъминлаш ҳамда табиатни авайлаб асрашга хизмат қилмоқда.

Суҳбатни «Ишонч» мухбири Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ ёзиб олди.

Олий Мажлис муҳокамасидаги масалалар

ИНСОН ҲУҚУҚИ: МУҲИМ МАСАЛА

Ҳуқуқий демократик қурилиш асосида бунёд бўлаётган республикамизда инсон ҳуқуқларини ҳимоялашга айниқса катта эътибор берилаётир. Бунинг учун мамлакатимизда бир қанча ҳуқуқий тизилмалар ишлаб турибди. Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (амбудсман) қошидаги инсон Конституцион ҳуқуқлари ва эркинлигини назорат қилиш комиссияси бу йўналишда сезиларли ишларни амалга оширмоқда. Ташкил этилганига эндигина бир йил тўлган бу комиссия қисқа давр ичида халқимизнинг ҳуқуқини ҳимоялаш, шикоятлар асосидаги муаммоларни бартараф этишда ўз ўрнини кўрсата олди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида бўлиб ўтган кенгайтирилган йиғилишида Вакил - С.Рашидованинг 1997 йилдаги иш-фаолияти, одамлардан келган шикоятларнинг хусусиятлари тўғрисида ҳисоботи тингланди. Шунингдек, Ўзбекистонда инсон ҳақ-ҳуқуқларини таъминлашнинг рисоладагидек амалга оширилиши бўйича истиқболдаги вазифаларни таъкидлаб ўтди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Конституцион судининг раиси Б.Эшонов, судьялар ассоциациясининг раиси А.Тўхташев, инсон эркинлиги ва конституцион ҳуқуқларини ҳимоялаш бўйича комиссия аъзолари И.Савельева, С.Якубовлар қатнашиб, ўз фикр мулоҳазаларини билдиришди.

Шунингдек, мажлисда вакиллик чиқарадиган қарорларнинг нечоғлиқ ҳуқуқий жиҳатдан тўғрилиги, асосланган бўлиши лозимлиги ҳақида алоҳида гап борди.

Албатта, демократик тамойиллар асосида шакл-шамойил касб этиб бораётган бизнинг мамлакатларда инсон ҳуқуқини ҳимоялаш, уни ўз ўрнига, жой-жойига қўйиш ўта муҳим вазифадир.

Н.АЛИМОВ.

Истеъмолчи манфаати — муқаддас

ТУНГИ БОЗОР СИРЛАРИ

Душанбадан сешанбага ва жумадан шанбага ўтар кечалари Ургут шаҳридаги «Янги бозор» ҳиссадорлик жамияти бозори сотувчи ва харидорлар билан яна ҳам гавжум бўлади. Бозор айлансангиз дарров сезасиз — одамлар қўлида жонингиздан бўлак ҳамма нарса бор. Харид қилувчиларнинг бири Тошкентдан, иккинчиси Термиздан, учинчиси Бухородан... Уларни санаб саноғига ета олмайсиз. Улгуржи савдо авжида, гўё бутун мамлакат тижоратчилари шу бозорга кўчиб келгандек. Савдо майдонида ҳамма бору, негадир фақат бозор «эга»лари кўринишмасди.

— Ўзи тунги бозор очишга ҳеч ким рухсат бермаган, — дейди жамият раиси Эргаш Набиев. — Бизда иш вақти эрталаб соат 7-8 ларда бошланади.

Ўша куни «Янги бозор» ҳиссадорлик жамиятида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 5 мартдаги «Бозорларнинг фаолиятини ташкил этишни ва аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони, шу асосда Вазирлар Маҳкамаси қабул қилган қарорлар қандай бажарилаётганлиги билан танишиш учун Ургут шаҳрига бир гуруҳ тошкентлик солиқчилар келишган эди. Улар текширувни ҳиссадорлик жамияти маъмуриятининг фаолияти билан танишишдан бошладилар. Текширув ишлари жамият раиси Эргаш Набиев, бош бухгалтер Бахтиёр Набиев ва кассир Аҳмад Нозимов иштирокида олиб борилди.

— Тушумларнинг ҳаммаси назорат касса машинасидан ўтказилаяптими? — сўрашди солиқчилар бухгалтерияда ўрнатилган машинага ишора қилиб.

Бош бухгалтер нима дейишини билмай гапни бошқа томонга бура бошлади. Кейин маълум бўлишича, назорат-касса машинаси Ургут шаҳар давлат солиқ инспекциясида ҳанузгача рўйхатдан ўтмаган экан. Касса китобининг юритилмаслиги, бозордаги сотувчилар жойи аниқ режалаштирилмаганлиги ҳам билиниб қолди.

Солиқчилар кассани текширувдан ўтказганларида 2962 сўм камомад чиқди. Кассир бу пулларни ўз эҳтиёжини қондириш учун ишлатиб юборибди. «Савдогарбанк»нинг Ургут бўлими касса қолдиғи лимитини белгиламагани учун бозор кассаси бўйича қолдиқ 60,4 минг сўмдан ошиб кетибди.

— Фармонда бозорлар ва ярмаркалар даромадлари умумий суммасининг 50 фоизини белгиланган тартибда маҳаллий бюджетга ўтказиш зарурлиги аниқ кўрсатиб ўтилган. Фармоннинг шу талаби қандай бажарилаяпти?

Солиқчиларнинг бу саволи жамият раҳбарларини яна ҳам саросимага солиб қўйди. Чунки март ойида бозор бўйича олинган даромаднинг атиги 3,5 фоизи маҳаллий бюджетга йўналтирилган эди, халос.

Бозор дарвозаси олдидаги дўконда тошкентлик тижоратчи Нуриддин Эгамбердиев билан самарқандлик тадбиркор Шуҳрат Саидовнинг савдоси устидан чиқиб қолинди. Нуриддин эндигина Шуҳратдан 40 шиша ароқни 7600 сўмга харид қилиб турган экан.

Дўконда пешлавҳа ҳам, иш тартиби ёзилган лавҳа ҳам, назорат касса машинаси ҳам йўқ. Кейин суриштириб билишса, дўконнинг ўзи ҳам ҳисобда йўқ экан. Сотилаётган ароқнинг на сертификати, на ҳужжати бор эди. Бошқа хил маҳсулотларнинг ҳам нархномалари кўринмади. Шунга қарамай савдо жадал эди. Солиқчилар тушумларни ҳисоблаб кўришса, салкам 40 минг сўм чиқди. Ичкарида яна сотилмаган 228 шиша «Самарқанд» ароғи бор эди.

«Самарқанд» ароғи «Зарафшон» ароғининг қопқоқлари билан қопқоқланган эди. Елимланган акциз маркалари эса Тошкентда ишлаб чиқариладиган ичимликларга тегишли бўлиб чиқди. Улар директор билан текширилганида ясама эканлиги маълум бўлди. Демак, асл нусхадан кўпайтирилган.

Дарҳол қўлбола ароқлар сотишдан тўхтатилди. Шу жараёнда учар сотувчига ҳамтовоқ бўлган сохта тадбиркор Комил Бурхонов ҳам қўлга тушди. Тонг ёриша бошлаганида ургутлик Анвар Абдуманнопов савдо қилаётган дўкон кўздан кечирилди. Харидор Искандар Бозоров эндигина ундан икки яшик «Ўзбекистон» ароғининг ҳар шишасини 200 сўмдан харид қилиб турган экан. Анварда савдо-сотиқ билан шуғулланишга рухсат берувчи гувоҳнома ҳам, сотаётган ароқларнинг ҳужжати ҳам йўқ эди. Дўкон текширувдан ўтказилганида 221 шиша турли хил кўринишдаги спиртли ичимликлар чиқди. Уларга елимланган акциз маркалари сохта эканлиги маълум бўлди.

Ургутлик яна бир тадбиркор Абдужаббор Яздонов тунги бозорда кўзни шамғалат қилиб акциз маркасиз сигареталар ва сифат сертификатисиз сақичларни кўтарасига сотиб ўтирган пайтда қўлга тушди.

Ўша куни тошкентлик солиқчилар тунги бозрда савдо қилаётган 9 нафар тадбиркор ва тижоратчининг фаолиятини текширувдан ўтказдилар. Қонунбузарлардан салкам бир миллион сўмлик ноқонуний товарлар ва 56 минг 288 сўм нақд савдо тушуми олиб қўйилди. Акциз маркасиз 27140 қути сигарета, 449 шиша алкоголли ичимлик сотишдан тўхтатилди. Текширув якунлари бўйича саккизта жиноий иш қўзғатилди.

«Янги бозор» ҳиссадорлик жамияти раҳбарияти ўз бозорлари ҳудудида тартиб ўрнатганларида бундай кўнгилсиз ҳоллар учрамасди.

Тошкентдаги «Паркент» бозорида шундай бўлди: Давлат солиқ қўмитасининг савдо ва хизмат кўрсатувчи корхоналар фаолиятини назорат қилиш бошқармаси ходимлари гуруҳларга бўлинишиб республика Президентининг 1997 йил 12 июндаги «Тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликларга акциз маркаларини жорий этишни такомиллаштириш тўғрисида»ги фармони ижросини текшириб юрганларида «Арцах» хусусий фирмасининг бозор ўртасида жойлашган дўкони уларда шубҳа уйғотди.

Солиқчилар дўконга кириб келишганида директор В. Хачатуряннинг ранги беихтиёр дока рўмолидек оқариб кетди. Буни солиқчилар дарров сезишди. Сўнг омбор томон юришганида директор баттар саросимага тушди. Демак бу ерда бир гап бор.

Омборхона акциз маркасиз спиртли ичимликларга тўла эди. Солиқчилар чет элларда тайёрланган турли кўринишдаги бу ичимликларни бирма-бир санаб чиқдилар. 601 шиша чиқди. Пулга чақишганида 1,5 миллион сўмликни ташкил этди. В. Хачатуряннинг оёғи куйган товуқдек питирлаши шундан экан.

Солиқчилар шу куни «Паркент» бозоридаги бошқа тадбиркор ва тижоратчилар фаолияти билан ҳам танишдилар. Шу жараёнда чет элларда тайёрланган сигареталарни акциз маркасиз уриб пуллаётган ўнга яқин учарлар қўлга тушди. Улардан 6640 қути ноқонуний сигареталар олиб қўйилди. Бу сигареталарни пулга чақсангиз салкам 400 минг сўмлик бўлади.

Чет элларда тайёрланган ароқ ва сигареталар ҳеч қандай тўсиқларсиз қандай қилиб бозорларга кириб келаяпти? Солиқчиларни баъзан шу масала ўйлантириб қўяди. Ахир чегараларимизда ҳам, аэропорту автостанцияларда ҳам ўнлаб, юзлаб назоратчилар ҳушёр туришибди-ку. Ёки уларни ҳам мудроқ босиб қолаяптими?! Акциз маркасиз тамаки маҳсулотлари ва спиртли ичимликларни кўрган кишида беихтиёр шундай гумон туғилади. Агар ҳамма назоратчилар ўз вазифаларини ҳалол ва виждонан бажаришганида бозорларимиз ноқонуний маҳсулотлардан аллақачон тозаланган бўларди.

Жасур НОСИРОВ,
Давлат солиқ қўмитаси
Матбуот хизмати раҳбари

Аччиқ, аммо очиқ гаплар

МЕҲНАТ ДАФТАРЧАНГИЗ БОРМИ?

ёхуд Жиззах вилоят халқ таълими бошқармасидаги нуқсонлар хусусида

Таълим ва фан ходимлари Жиззах вилоят касаба уюшма қўмитаси раёсати ўз иш режасига кўра шу йилнинг февралида Мирзачўл, Арнасой, Зафаробод, Пахтакор туманлари халқ таълими бўлимлари ва касаба уюшмалари қўмиталарида ариза ва шикоятлар ижроси ҳамда бошланғич ташкилотларда ички меҳнат тартиби қоидаларининг назорати ҳақидаги масалани кўриб чиқиб, тегишли қарор қабул қилган эди. Раёсат қарори ижро учун жойларга юборилди, назоратга олинди. Тегишли Қонунлар ва йўриқномаларга биноан мазкур қарорда кўрсатилган камчилик ва нуқсонларни бартараф қилиш юзасидан аниқ тавсиялар кўрсатилган тақдимнома вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Г. Субҳоновага юборилди.

Биз ушбу тақдимноманинг бир жиҳатига тўхталмоқчимиз. Унда таъкидланишича, Мирзачўл, Арнасой, Зафаробод, Пахтакор туманлари халқ таълими бўлимларида кадрлар билан ишлаш масаласида жиддий камчиликларга йўл қўйилган, меҳнат дафтарчалари етишмаслиги оқибатида бошланғич ташкилотларда ҳужжат юритиш ишлари талаб даражасида эмас.

Орадан кўп вақт ўтмай вилоят халқ таълими бошқармаси кадрлар бўлими бошлиғи А. Мамашукуров (эътибор беринг, тақдиномномада кўрсатилган камчилик ва нуқсонларга йўл қўйган шахс) имзоси билан таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитасига жавоб келди. Лекин бу жавоб тўлақонли бўлмаганлиги, шунчаки, номига, расмиятчилик учун йўллангани учун ҳам қўмита раҳбариятини қониқтирмади.

Вилоят халқ таълими бошқармасидан келган жавобда таъкидланишича, бугунги кунда вилоят таълим муассасаларида фаолият кўрсатаётган ходимлар учун етти минг дона атрофида меҳнат дафтарчалари етишмайди. Бошқарма кадрлар бўлими томонидан охирги марта 1996 йилнинг 30 сентябри куни меҳнат биржасидан ҳар бири 117 сўм турадиган меҳнат дафтарчасидан 1700 дона олиниб, шаҳар ва туманлар халқ таълими бўлимлари, ҳунар ва касб мактаблари, билим юртлари ва бошқа таълим муассасаларига тарқатилган. Шундан буён пулнинг бўлмаганлиги туфайли меҳнат дафтарчалари олинмаган.

Тақдимномага берилган жавобда кўпроқ раёсат қарорида кўрсатилган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш борасида қилинган амалий ишлар у ёқда қолиб, турли хил тавсиялар берилиши кишини ажаблантиради.

Балки бошқарма бошлиғи озгина фурсат топиб, таълим ва фан ходимлари вилоят касаба уюшма қўмитасидан ўзининг номига келган тақдимномага шунчаки бир қоғоз сифатида қарамасдан, эътибор берганида эди, нуқсонлар нуқси бунчалик барқ урмаган бўлармиди.

Биз кези келганда Жиззах вилоят халқ таълими бошқармаси раҳбарларига Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 81-моддасини яна бир бор эслатиб қўймоқчимиз. Унда таъкидлангандиек, «...иш берувчи корхонада беш кундан ортиқ ишлаган барча ходимларга меҳнат дафтарчасини тутиши шарт». Хўш, Қонуннинг ушбу талаби ёки Жиззах вилоят халқ таълими бошқармаси мутасаддиларига дахлдор эмасмикан?

Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири.

Ҳуқуқий саҳифа

Касаба уюшма ҳаёти

ДЕМОКРАТИК ОМИЛЛАР ЙЎЛИДА

Андижон вилоят касаба уюшмалари кенгаши билан вилоят хокимлигининг адлия бошқармаси ҳузуридаги ҳуқуқий маърифат-тарғибот маркази ҳамкорлигида ўтказилган «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш»мавзусидаги илмий-амалий анжуман мамлакатимизда демократик давлат барпо қилишнинг асосий омилларидан бўлган ҳуқуқий тарбияни кучайтириш муаммоларига бағишланди.

Анжуманда вилоят касаба уюшмалари кенгаши,вилоят тармоқ қўмиталари кенгаши вилоят қўмиталари раҳбарлари,ҳуқуқшунослар, вилоят адлия бошқармаси,суд,фуқаролик ҳолатларини қайд қилиш муассасалари раҳбарлари ва мутахассислар иштирок этдилар. Вилоят касаба уюшмалари кенгаши раиси А.Содиқов ва вилоят адлия бошқармаси бошлиғи А.Юсуповлар ўз сўзларида бу тадбир ҳуқуқий тарбияни амалга ошириш мувофиқлаштирувчи кенгаши режасидаги тадбирлардан бири эканлиги ва ҳамкорликни янада фаоллашуви учун барча имконниятлар мавжудлигини таъкидлаб ўтдилар.

Республика ҳуқуқий маърифат-тарғибот маркази раиси, Тошкент давлат юридик институти кафедра мудири,профессор З.Исломов ўз маърузасида мустақиллик йилларида қабул қилинган қонунларнинг оила, жамият ҳаётида туб ўзгаришлар учун муҳим рол ўйнаётганлиги,аммо оддий фуқароларнинг ҳуқуқий билимлари савияси талаб даражасида эмаслиги сабаблари ҳақида сўз юритди.

Вилоят адлия бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Д.Муталова эълон қилинган оила кодекси лойиҳаси ҳақида фикр юритиб,янги кодекснинг аввалгисидан кескин фарқлари,унда миллий анъана ва қадриятлар ўз аксини топганлигини алоҳида такидлаб ўтди.

Ҳуқуқий маданиятли юксалтиришнинг меҳнаткашлар ижтимоий манфаатларини ҳимоя қилишдаги роли,«Меҳнат кодекси» касаба уюшмалари фаолиятида нақадар катта аҳамиятга эга бўлаётганлиги вилоят касаба уюшмалари кенгаши раисининг ўринбосари К.Турдалиевнинг маърузасида алоҳида такидланди. У вилоят хокимлиги билан кенгаш ўртасидаги ҳамкорлик, корхоналарда жамоа шартномалари тузиш ва ижросини таъминлашда бу Қонун бош мезон бўлиб хизмат қилаётгани,меҳнатни муҳофаза қилиш, меҳнаткашларни соғломлаштириш, уларнинг ижтимоий манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги амалий ишлар ҳусусида гапирди.

Ҳуқуқий билимларнинг етишмаслиги айрим ҳолларда корхона ва муассасалар раҳбарлари томонидан меҳнат шартномаларини бузиш, ходимлар учун яратилган Қонуний имтиёзларни бажаришга совуққонлик билан қарашга олиб келаётгани ҳақида анжуман иштирокчилари ўз фикрларини билдирдилар.

Мазкур тадбир аҳоли ўртасида ҳуқуқий тарбия билан бевосита шуғулланувчи ҳар икки ташкилот учун ҳамкорликда иш олиб бориш самарадорлигининг яна бир намунаси бўлди.

Ш.НЕЪМАТОВ

«АЁЛ ВА ҲУҚУҚ»

Бухоро шаҳар ҳокимлиги мажлислар залида шаҳар хотин-қизлар қўмитаси томонидан ташкил этилган «Аёл ва ҳуқуқ» мавзусидаги семинар йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилищда маҳалла фуқаролар йиғимлари, корхона ва ташкилотлар хотин-қизлар қўмиталарининг раислари, ўқув муассасалари илмий бўлим мудирлари ва хотин-қизлар кенгашларининг раислари, ҳуқуқ тартибот органлари вакиллари иштирок этдилар.

Бунда хотин-қизларнинг жамиятдаги ижтимоий роли ва улар меҳнатининг аҳамияти хусусида сўз борди.

Биздан сўрабсиз...

Саволларга ҳуқуқшунос К.МУХТОРОВ жавоб беради

- Мен Маликработ қўрғон шифохонасида 25 йилдан буён участка врач-терапевти бўлиб 1,5 ставкада ишлаб келаяпман. Аммо, менга 1,0 ставка учун 30 фоиз қўшимча ҳақ тўланадию, нима 0,5 ставкам учун тўланмайди?

Т.Муҳамедов,
Навоий шаҳри.

Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси билан келишилган ҳолда 1991 йил 18 августдаги республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган иш ҳақи тўлаш тўғрисидаги Инструкцияга мувофиқ ходим неча ставкада ишлашидан қатъий назар унга тўланадиган қўшимча ҳақ фақат асосий иши (1 ставка) ҳисобидан тўланади.

Тиббиётда рентген кабинетида ишлаб келган ходимлар, (санитаркалар) неча ёшда пенсияга чиқадилар?

Ҳ.Абдуллаева,
Жиззах вилояти, Зафаробод тумани.

Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 3 сентябрда қабул қилинган «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунининг 12-моддасига ва 3-Рўйхатнинг XXV-бўлими (Код 14467)га мувофиқ рентген бўлими (хонаси)да кичик тиббиёт ходими (санитарка) лавозимида ишлаб, беморларга қараб турадиган ходимлар 50 ёшдан имтиёзли пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлади. Бунда аёлларнинг иш стажи камида 20 йил бўлиб, унинг 10 йили кўрсатиб ўтилган ишларга тўғри келиши керак.

Умумий белгиланган ёшни 10 йилга қисқартирилган ҳолда имтиёзли пенсия олиш ҳуқуқини берувчи Қонуннинг 2-рўйхатига санитарка лавозими киритилган эмас. Шунинг учун 50 ёшга кирганингизда имтиёзли пенсия олишингиз мумкин.

- Бизлар туман халқ таълими бўлими марказлашган ҳисобхона ҳисобчилари ўз мутахассислигимиз бўйича ўрта махсус ва олий маълумотга эгамиз. Бугунги кунда бизга 4-разряд асосида ойлик маош белгиланган. Бизларга нечанчи разряд бўйича иш ҳақи тўланиши керак?

О.Сафарова, Г.Раззоқова
ва бошқалар. Қизилтепа тумани.

- Ходимларнинг ойлик маошларни белгилайдиган разрядларини билиш уларнинг эгаллаб турган лавозимларига қараб аниқланади.

- Агар бир оилада электр энергияси ва табиий газдан имтиёзли фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган бир нечта ишчи-ходимлар бирга яшасалар улардан қайси бири шу имтиёздан фойдаланади?

А.Турғунов.
Фарғона вилояти.

- Агар оиланинг бир неча аъзоси электр қуввати ва табиий газдан фойдаланишда имтиёзларга эга бўлса, фақат бир аъзоси шу имтиёзлардан фойдаланади.

Жиноятчининг дўсти ким?

Қаҳҳор МАЛЛАЕВ, Бахмал тумани прокурори

Ҳеч бир инсон онадан жиноятчи бўлиб туғилмайди. Ҳамма нарса фақат яшаётган муҳитимизу, атрофимиздаги одамларгагина боғлиқ. Бирор киши ўғирлик қилса, ёки одам ўлдириб қотиллик қилса унга қилган жиноятига яраша жазо бериш бу табиий ҳол. Лекин одамни бир нарса қаттиқ ташвишга солади. Ахир ҳар бир жиноятчи замирида инсон турибди-ку. Унинг шу жиноятни, қотилликни содир қилишига нималар сабаб бўлди экан. Пул, бойликми ёки адоват, ғаразгўйликми...

- Қаҳҳор Абдуллаевич! Мана сиз Жиззах вилояти Бахмал туманида бир неча йиллардан бери ҳуқуқий идорада хизмат қилиб келмоқдасиз. Шу лаҳза- Сиз билан суҳбатлашганимизда ҳаёлингиздан нималар кечаётир?

- Биз аввало қонун ҳимоячисимиз ва ижрочисимиз. Лекин ҳеч кимга, жумладан жиноятчига ҳам душман эмасмиз. Бари бир ҳар қандай жиноят турли сабабларга кўра, яъни бетоблик ёки туғма бетоблик, ҳолатдан чиқиш, ўрганиш ва одатланиш оқибатида содир бўлиши мумкин. Ҳатто ўрганиш ва одатланиш ҳам қайсидир маънода бетобликка киради. Жумладан, кимдир қачонлардир йиқилган, бошидан ё бирор еридан жароҳатланган ёки туғма - бундай кишилар ақлан ё ҳиссан тўла бўлмайди. Мана шундай бетобликлар асносида ўзи билиб-билмай, истаб-истамай жиноят содир қилиши мумкин. Қолаверса, нима учун Қуръони Карим ичимликни, чекимликни қатъиян ман қилади. Чунки, бу заҳри қотиллар одамни ҳолатидан чиқаради. Ақли заиф, туйғулари заиф кишилар ҳам доим ҳам инсоний ҳолатда бўлмайди... Демак, уларга ачинмасликнинг асло иложи йўқ. Бу тиббиётимизга оид жуда улкан жараёнки, буни жуда кенг ва чуқур ўрганиши, вақтида аниқлаши ва даволаши зарур, шифо ололмаганларни эса доим назоратда тутиб туриш ва ҳимоялаш лозим. Қаршингда, қора курсида жиноятчи ўтирибди. У аёл ё эркак. Лекин сенинг ҳамқишлоғинг, ҳамшаҳаринг, Қариндошинг, қуданг... хуллас жигаринг...

Тарихий ҳужжатлар шундан далолат берадики, инқилобдан илгарилари номусга тегиш, ўғирлиқ, одам ўлдириш, эрнинг ё хотинининг жонига қасд қилишлар, фарзандларини жувонмарг қилиш ҳоллари деярли учрамайди. Учраса ҳам жуда кам. Ароқ ичиш, наша чекишлар эса деярли бўлмаган. Сабаби - Қуръони Карим бу каби жиноятларни қаттиқ таъқиқлаган. Ҳамма бирдай Аллоҳга ишонган. Эътиқод қўйиган. Номусга тегиш ҳам ўшаларнинг иллатлари. Илгари ота-оналар ё фарзанд жонига қасд қилганларни тошбўрон қилиб ўлдирганлар. Демак, биз маънавий тарбияни биринчи галда юзага чиқаришимиз керак. Ҳар бир жиноий ишни кўриш олдидан ё кўриш жараёнида юрак қийналиб кетади. Уйга қайтиб ухлашга ётганда уйқу учади, ҳукм ўқилган жиноятчи кўз олдингдан нари кетмайди. «Нимага шундай қилди? Нимага қамоққа ҳукм этилди? Оиласи, бола-чақасининг аҳволи қандай бўлади?» деган хаёл кечаверади. Бу таассурот бир кунга эмас, ойларга чўзилади, ўша таассуротлар исканжасидан қутулолмай, изтироб чекиб юрасан киши...

- Чиндан ҳам қайғули ҳол. Мана, Эргашов Баҳриддиннинг қисматини қаранг.

- Эргашев Баҳриддин 1956 йилда, Бахмал туманида туғилган. Шу тумандаги 4-вилоят лицей интернатида хўжалик мудири вазифасида ишлаб келган. Доим хотинини рашк қилган. 1997 йил 19 апрел куни умр йўлдоши Нурбоева Саодат билан эрталаб соат 6-30 да жанжаллашади, уради. Ҳатто овқатни кўп еб, семириб кетаяпсан ҳам дейди. Шу ҳолатга диққат қилсак, Эргашев Баҳриддиннинг озгина ақлий заифлиги кўзга ташланади. Нурбоева Саодат ориятли, номусли аёл экан, туҳмат ва таҳқирлашга чидай олмай ўзини-ўзи осиб қўяди. Аслида аёл эридан ажралиши, бирор қонуний ташкилотга мурожаат қилиши ҳам мумкин эди. Бир марта яшайдиган дунёда ўзини осишнинг ҳожати бормиди? Болалари улғайиб қоларди, ажралишгани маъқул эди. Демак, аёлда ҳам озгина асабийлик, чидамсизлик мавжуд экан. Оқибат нима бўлди? Ота қамалди, она ўлди. Болаларнинг ҳоли нима кечади? Худди шундай Бахмал туманига қарашли Музбел қишлоғида 1966 йилда туғилган Холиқулов Нормурод умр йўлдоши Холиқулова Моҳирани калтаклайди, тан жароҳати етказади. Оқибат аёл ўзига ўт қўйиб юборади. Аёл бир ойдан кейин шифохонада вафот этди. Ҳар иккала эр ҳам жазосини олди, қамалди. Болалари-чи?...

- Бошқа турдаги жиноятлар ҳам содир бўлиб турадими?

- Албатта, кам бўлса-да, ҳар қалай содир бўлиб турибди. 4 киши ўзбошимчалик билан ер эгаллаганликда, яна 4 киши нефт маҳсулотларини талон-тарож қилгани учун, 3 киши эса чорва туёғини камайтириб юборгани учун жазоланди. Бахмал туманида яшовчи фуқаро Ёқубов Али «Агрохимсервис» ҳиссадорлик жамиятида омбор мудири бўлиб ишлаб келган ҳолда шу жамият раиси Ашуралиев Қаналбой ва бош ҳисобчи бўлиб ишлаб келган Х.Жумановлар билан тил бириктириб 68 тонна корбомид ва 54 тонна минерал ўғитни талон-тарож қилиб, пул ишлайдилар. Бу пуллар катта миқдорни ташкил этади. Ашуралиев Каналбой эса 5 йилу 7 ойга қамоқ жазосига ҳукм қилинди. Жуманов Худойберди 5 йилу 3 ойга озодликдан маҳрум этилди.

- Умуман қандай жиноятлар кўпроқ содир қилинади?

- 1997 йили ҳаммаси бўлиб туман бўйича 25 та, 1998 йили 59 жиноят қилиниб, 100 фоиз очилди. 1998 йили эса биттагина содир қилинди ва очилди. Товламачилик, қўшмачилик, босқинчилик, қотиллик, оғир тан жароҳати етказиш мутлақо йўқ. Оилавий жанжаллар, озгина безорилик, майда ўғирлик, жуда кам миқдорда наша, кўкнори, қора дори сотиш ҳоллари учради. Улар ҳам ўз вақтида жазоларини олди. Мол ўғриларнинг чиқиши бизни бир оз ташвишга солаётир. Мактабларда, жамоат ерларида ҳуқуқшунослар билан дўстона учрашувлар, суҳбатлар ўтказишни муросага киритиш ниятидамиз. Мактаб болалари билан «Сиз қонунни биласизми?», «Сиз қонунга риоя қиласизми?» деган темаларда савол-жавоб ва суҳбатлар ўтказилди ва бу ижобий натижасини бераётир.

- Очилмай қолган жиноятлар ҳам бўладими?

- Аввало бўлмайди. Топишни, очишни истаган қонун идоралари ходимлари албатта, топади. Жиноятни ҳеч қачон, ҳеч ким бир туманга бошқа тумандан келиб содир қилмайди. Бошловчиси, жиноятни содир қилувчиси шу туманда яшайдиган одамнинг ташаббуси билан бўлади. Демак, шу ер фуқаросини топмасликнинг асло иложи йўқ.

Суҳбатдош Усмон АЛИ

Ҳуқуқшунос ҳузурида

ЖИНОЯТ СОДИР БЎЛГАН ЖОЙДА...

ҲУРМАТЛИ ТАҲРИРИЯТ!

Бизга жиноят ҳодисаси содир бўлган объектни кўздан кечириш ва уни аниқлаш жараёни хусусида батафсилроқ маълумот беришингизни сўраймиз.

Тошкент юридик коллежи
бир гуруҳ талабалари.

Юқоридаги савол билан биз Республика прокуратураси ташкилий услубий бўлими катта прокурори биринчи даражали юрист Маҳмуд ЖЎРАЕВга мурожаат қилдик.

Жиноят воқеа-ҳодисаси содир бўлган жойни сифатли ва масъулият билан кўздан кечириш, уни батафсил ўрганиш-жиноятни фош этишнинг асосий гарови ҳисобланади. Ҳодиса содир бўлган жойни-объект устида изланиш ва ўрганиш тўғрисида гапиришдан олдин воқеа содир этилган жой тушунчасига қисқача таъриф бериб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

Одатдаги ҳолатни, ҳаёт оқимининг бузилиши, бирор ҳодисанинг юзага келиши каби тушунчалар муайян бир воқеанинг маълум жойда содир бўлганлигидан далолат беради. Ҳодисалар турлича бўлиб, мазмун жиҳатидан жиноят аломатлари мавжуд бўлгандагина терговни қизиқтиради. Ҳодиса содир бўлган объект жиноят оқибатлари аниқланган турли ҳолатларда бўлиши мумкин. Масалан: мурданинг айрим бўлаклари, олиб қочилган автомашина, яшириб қўйилган нарса ва буюмлар ҳамда шу каби ҳолатлар. Воқеа содир бўлган жой очиқ яйлов, хона, ҳовли, жой ва унга яқин бўлган яйдоқ дала бўлиши мумкин. Объектни ўрганиш кечиктириб бўлмайдиган оператив биринчи тергов ҳаракати бўлиб, қонун ва қоида бўйича жиноят иши қўзғатилгунга қадар ўтказиш мумкин бўлган ягона тергов ҳаракати ҳисобланади.

Айрим ҳолларда ҳодиса содир бўлган жойни кўздан кечириш терговнинг бошланишида эмас, балки ўртароғида олиб борилиши ҳам мумкин. Масалан, қасддан одам ўлдириш жиноятини содир қилганликда гумон қилинаётган шахс, узоқ вақт ҳодиса тафсилотини гапирмай, сўнгра содир этилган жиноятни батафсил айтиб, мурдани яширган жойини ҳам кўрсатиб бериши мумкин. Бундай ҳолларда ҳодиса жойини кўздан кечириш тергов ҳаракати ўтказилади.

Ҳодиса содир бўлган жойни ўрганиш тадбирини бошқа кунга ёки бир неча соатга қолдириб бўлмайди. (Айрим ҳолатлар бундан мустасно). Ҳодиса ҳолати табиат таъсирида ўзгариши мумкин. Масалан, ёмғир, қор ёки қаттиқ шамол ва бўрон таъсирида жиноят изларини аниқлаш мураккаблашади. Баъзида айрим бехабар ёки бохабар шахслар сабабли ҳам излар йўқолиши ёхуд сифатсиз ҳолга келиши мумкин. Лекин текшириш жараёнининг сифатли ва масъулиятли ўтказилиши жиноятни фош этишга қаратилган тўғри йўналишни танлашга замин яратади.

Ҳодиса содир бўлган жойни кўздан кечириш услублари:

Ҳодиса содир бўлган жойга чиқишни ташкиллаштириш тегишли ички ишлар бошқармаси бошлиғи ҳамда прокурорнинг кўрсатмалари билан амалга оширилади. Ана шу кўрсатмалар асосида терговчилар, тезкор ходимлар, экспертларнинг навбатчилиги ташкил қилинади. Техник экспертлардан ташқари суд тиббиёт экспертлари ҳам иштирок этадилар.

Лекин, барибир терговчи ўз навбатида оператив чораларни қўллашни ташкил этиши лозим. Навбатчи милиция эса қандай ҳолларда айнан прокуратура терговчисини ҳодиса тўғрисида огоҳ қилиш зарурлигини билиши керак. Ҳодиса жойига чиқишни таъминлаш тўғрисида гап борар экан, бу борада мутахассислар, шу жойни кўздан кечиришнинг бошқа иштирокчилари ҳам ўз вақтида бу ҳақда бош қотириши зарурдир.

Вақтдан унумли фойдаланиш мақсадида фотоаппарат ва бошқа криминалистик техника ҳамда воситалар доимий равишда тайёр бўлиши, тергов портфели зарур бўлган бланкалар ва бошқа ускуналар билан жиҳозланган бўлиши лозим.

Биз кейинги суҳбатимизда хабар тушгандан сўнг терговчининг ҳаракатлари ва гувоҳларни аниқлашга қаратилган ишлар хусусида тўхталамиз.

Дам олиш масканларида

Ҳам тиббий, ҳам табиий даво

Намангандаги «Ниҳол» санаторийси қулай табиий иқлими, шифобахш маъданли сувга эгалиги, қолаверса, халқ табобати асосида иш юритилиши билан бошқа санаторийлардан ажралиб туради. Мухбиримиз «Ниҳол»нинг бош шифокори, Олий тоифали кардиолог-фитеатерапевт Абдулвосил ДЕҲҚОНОВ билан суҳбатда бўлди.

- Бизда асосан нерв тармоқлари ва толалари; оғиз бўшлиғи ва тиш; ошқозон-ичак; буйрак, сийдик йўллари; жигар; ўт халтаси; ҳаракатлантирувчи аъзолар, яъни бўғим, умуртқа, мушак; моддалар алмашувининг бузилиши: семизлик, озғинлик, бўқоқ, қандли диабет, камқонлик; юрак-қон томир ҳамда эркаклар жинсий аъзолари хасталиклари даволаняпти.

Ушбу касалликлар турига қараб даволашнинг ҳам жуда кўп тиббий усуллари мавжуддир. Бундан ташқари, шудрингли ўт-ўланда ва қизиган тупроқда, қум тошда югуриш, яъни енгил «йог» ва Хитой тиббий усулларига асосланиб даволаш, дозаланган енгиллатувчи «бадан ва аъзоларни тозаловчи оздирувчи парҳез ва очлик билан даволаш каби тиббий усулларидан ҳам самарали фойдаланилмоқда.

- Ер остидан отилиб чиқаётган мана бу сувнинг шифобахшлиги нималарда кўринади?

- Ушбу маъданли сувнинг таркибида бром-2,6, йод-8,3, темир-7,4, хлор, рух, магнит, кальций, калий, стронций, литий, радун гази, метабор ва кремний кислоталари мавжуд бўлиб, ванна усулида, ичиш, ички аъзоларни ювиш орқали даволанилади.

Масалан, метабор ва кремний кислотаси буйрак-сийдик йўлларидаги қум тошларни ювиб, умуртқа, бўғин тузилмаларида ортиқча тузларни ювиб чиқаради. Йод эса бўқоқ касаллигини, қон-томир, моддалар алмашувининг бузилиши хасталикларини йўқотади.

- Аёллар бўлими ҳам бор эканми?

- Ҳа, биз биринчилардан бўлиб аёллар ва эркакларнинг алоҳида-алоҳида бўлимларини ташкил қилдик. Аёлларнинг генитал-экстрогениал хасталиклари (кам қонлик, бўқоқ, климакс, буйрак, ичак тошлари)ни энг ягона бальто-физиотерапевтик ҳамда халқ табобати усуллари билан комплекс даволашни уюштирдик.

- Халқ табобатини тилга олдингиз, унинг айнан қайси усулларини қўллаяпсизлар, шу ҳақда кенгроқ тушунча берсангиз.

- Менга қолса, барча тиббиёт ходимларини халқ табобатини чуқур ўрганиб, ундан ижодий фойдаланишга даъват этган бўлардим. Масалан, қон босими юқори, юрак етишмовчилиги бўлган, буйрак қум тош хасталиги билан оғриган беморларга 1000-1500 сўмлик доридан кўра,

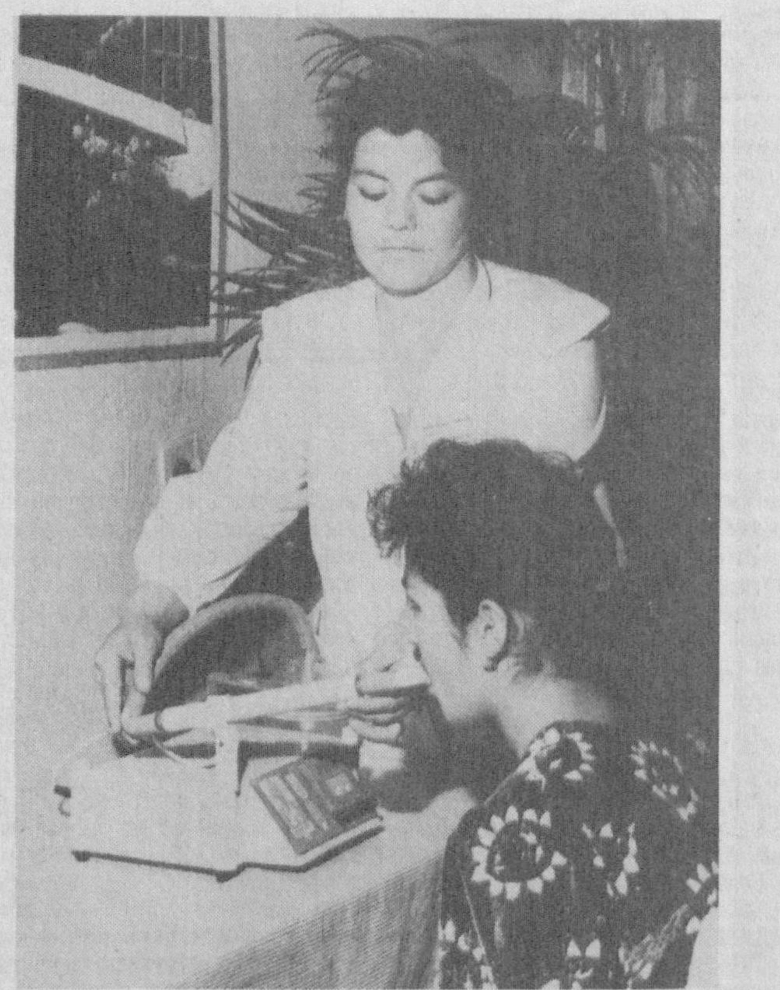

Суратда: «Ниҳол» санаторийси ҳаётидан лавҳа.

3 марта қайта қайнатилган сув, сабзи, карам, турпнинг ёғли салати, чой ўрнига тарвуз, нок суви, юракни бақувват қилувчи наъматак, кийик ўти, зира дамламаси билан 7 кундан 10 кунгача даволанишни маслаҳат бериш минг марта афзалроқ. Ёки камқонлик касаллигини даволашда наъматак, момажияк меваси, гулбарги, сузма, болгар қалампири қоришмаси, сабзи, олма шарбати истеъмол қилинса ва бизнинг сувдан ичиб турилса, 15 кунда кескин ўзгариш бўлади.

Яна бир мисол: оддий пиёз дамламаси ёки қайнатмаси жигар тўқималарини, юқумли гепатит, юқори ҳарорат, терининг аллергик қичишмаларини 2-3 мартада тозалаб ташлайди.

Оддийгина макка попуги, кийик ўти, Дала чойи, тоғ райҳони чойи, ялпиз кабилар жуда кўп касалликларга шифо бўлади.

Хуллас, халқ табобати усулида даволаш ҳам зарарсизлиги,ҳам камхаржлиги билан жуда қулай ва фойдалидир. Айтайлик, сариқ касаллигини даволашга ҳозирги кунда 25-30 минг сўм керак бўлса, бизнинг даволаш усулимизда 1-1,5 минг сарфланади, холос.

- Муассасада қандай муаммолар мавжуд?

- Йўлланмаларнинг ҳар хил баҳоналар билан касаба уюшмалари томонидан сотиб олинмаётганлиги бизни ташвишлантиряпти. Олинган йўлланмалар ҳақи йиллаб тўланмай,санаторийлар фаолиятига тўсиқ бўлаяпти. Вилоят марказидаги масъул ходимлар ҳам қайси санаторийда қандай даволаниш борлигини билмайди. 10 йил давомида бир неча маротаба бунинг гувоҳи бўлдик. Шунинг оқибатида вилоят санаторий-курортларида яхши шароитли 1650 ўрин бўшдир.

- Келгусидаги ниятларингиз?

- Агар бизга молиявий ёрдам бериб турилса, қишлоқ касалхоналарида, врачлик амбулаторияларида, марказий касалхоналарда фито бурчаклар ташкил қилиб, шу шифобахш маъданли сувдан тарқатардик. Ходимларни ўқитиб, гиёҳлар дамламаси тайёрлаб, беморларни жуда арзон нархда даволаган бўлар эдик.

Суҳбатдош: Ш.ҲАКИМОВА.

Спорт ● Спорт ● Спорт ● Спорт ● Спорт ●

АВЛОДЛАР ДАВОМЧИСИ

Суратда: Михаил Иванович Кашаев оила аъзолари билан.

Жисмонан соғлом авлодни тарбиялаш Кашаев Михаил Иванович ўзининг бутун умрини шу олийжаноб ишга бағишлади. У «Ўзбекистон» касаба уюшмаси жисмоний тарбия ва спорт Марказий Кенгаши РИБЎОУСМга енгил атлетикадан устоз бўлиб келганида болалар ва ўсмирлар билан ишлаш тажрибасига эга эди. У соғлом турмуш тарзи мамлакатимизнинг ҳар бир оиласига кириб келишига интилади. Устознинг фикрича, «Соғлом оила - соғлом давлат»дир. Биз мураббий билан суҳбатда бўлдик:

- Михаил Иванович, меҳнат фаолиятингиз қандай бошланганини эсласангиз.

- 40-йиллик меҳнат фаолиятим кўз очибюмгунча ўтиб кетди. Болалар билан 1959 йилдан бери Низомий номидаги ТДПИ 3-курс талабаси бўлган пайтимдан ишлайман.

Енгил атлетика билан шуғуллана бориб, кўплаб болалар соғлигини мустаҳкамлади. Спорт маҳоратини ошира борди. Мактаб ва олий ўқув юртида жисмоний тарбия ўқитувчилари, Республикамизнинг етакчи мураббийлари бўлишди. Улардан айримлари ҳақида айтиб ўтмоқчиман. Кунларнинг бирида стадионга содда кийинган бир аёл учта боласини етаклаб кириб келди. Мендан уларни соғлигини тиклашда ёрдам беришни сўради. Уларнинг исми Ирина, Надежда, Василий эди. Кейинчалик бу қизлар Республикамизнинг етакчи етти курашчилари бўлишди. Ирина Древич спорт усталигига номзод, Надежда эса спорт устаси бўлишди.

- Сизнинг оилангиз спортчилар оиласи. Мухлисларимизга шу ҳақда сўзлаб берсангиз.

- Турмуш ўртоғим Татьянага ўзим устозлик қилганман. У улоқтириш бўйича Республика биринчилиги совриндори бўлган. Икки қизимиз Анна ва Елена ҳам спортчи. Анна ўсмирлар орасида Республика чемпиони, Елена эса ГТО кўпкураши бўйича мамлакат чемпиони. Спорт усталигига номзод талабини бажарган.

- Энг истеъдодли шогирдларингиз ҳақида икки оғиз сўзлашсак.

- Собиқ Бутуниттифоқ ва Республика мусобақалари ғолиблари Т.Проценко, Н.Древич, М.Шнейдерман, И.Колобова, Л.Пушкарская, Л.Володина, В.Уманец, Г.Мосина, Н.Инелеева ва бошқалар. Шогирдларим Тамара Бронских ва Вадим Уманецлар фарзандлари Дима ва Денисга ҳам устозлик қилдим. Дима енгил атлетиканинг тўрт тури бўйича бир вақтнинг ўзида Республика чемпиони бўлган. Бундай спортчилар сулолаларидан Андреевлар, Воробьевларга устозлик қилганимдан мамнунман.

- Нафақага шошилмаяпсизми?

- Йўқ! Набирам Татьяна катта бўляпти. Жуда чопқир, эпчил. Шогирдим Л.Афончикова ўғли Дима Козловни етаклаб келди. Жуда истеъдодли, меҳнатсевар бола. Шогирдларимнинг фарзандлари менинг «набираларим». Бахтимга улар кўпчилик. Олдиндан бир нарса дейиш қийин. Омон бўлсак кўрамиз.

- Шогирдларингиз билан суҳбатда уларни койимаслигингиз, қаттиқ гапирмаслигингизни билдим...

- Болаларга муҳаббат, улар шахсига ҳурмат бундай қилишимга йўл қўймайди. Фикримча, фақат ожиз кишилар қаттиқ гапиришади ва ожизлигидан кўполлик қилишади.

- Мураббийликдан ташқари жамоат ишида ҳам фаолсиз, мусобақаларда ҳакамлик қиласиз.

- Ҳа, мен миллий тоифадаги ҳакамман. Турли мусобақаларда қатнашиб тураман.

Суҳбатга унинг шогирдлари Елена Воробьева ва Наира Андреевнани жалб қилдик.

- Устозингиз ҳақида нималар дея оласиз?

- Михаил Ивановичдан ҳаёт йўлимизни белгилаб бергани учун миннатдормиз. Шу киши билан танишиб енгил атлетикани севиб қолдик. Умид қиламизки, меҳрибон, жонкуяр, талабчан, тиниб-тинчимас бу инсон Республикамиз довруғини етти иқлимга ёядиган шогирдларни ҳали кўплаб тарбиялаб беради.

Клара ШОКИРЖОНОВА,
Енгил атлетика бўйича РИБЎОУСМ директори.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Тожикистоннинг Кофарниҳон туманида ҳукумат қўшинларининг бир зобити ўғирлаб олиб кетилган. Бу иш ким томонидан амалга оширилганлиги ҳозирча маълум эмас. Аммо ҳукумат буни мухолифат томонидан кўрмоқда. Мухолифат томонининг мулозими Султон Ҳамадовнинг айтишича, бу ишда уларнинг мутлақо алоқаси йўқ. Ушбу жиноят қандайдир номаълум кучлар томонидан амалга оширилган.

***

Тожикистон Президентининг матбуот котиби Зафар Саидовнинг сўзларига қараганда И.Раҳмонов кучли вазирлик раҳбарлари иштирокида йиғилиш ўтказган. Унда бошқа масалалар қатори Кофарниҳонда бўлиб ўтган воқеа хусусида ҳам тўхталиб, вазирликларга тегишли кўрсатмалар берилган.

***

Душанбедан 40 км узоқликда жойлашган Шахринавда янги қабр топилган. Бу қабрга мингга яқин киши кўмилган деб тахмин қилинмоқда. Ҳукумат бу масалани текшириш учун махсус комиссия тузган.

***

Қирғизистон Президенти Асқар Акаев тўрт кунлик амалий визит билан Хитойга келган. Акаев бу мамлакатнинг юқори лавозимли раҳбарлари билан учрашган. Учрашувларда асосан иккала давлат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқалар муҳокама қилинмоқда. Маълумки, Қирғизистоннинг ташқи савдосида Хитойнинг улуши йигирма фоизни ташкил этади.

***

Океан ортига қилган бир ҳафталик сафаридан сўнг Туркманистон Президенти С.Ниёзов ўз Ватанига қайтиб келган. АҚШга сафари давомида у Президент Б.Клинтон, вице Президент А.Горр ва Американинг ишбилармон доиралари билан маданий, иқтисодий соҳадаги хусусан туркман газини Европага юбориш масалалари тўғрисида музокаралар олиб борган.

Халқаро шарҳ

ШИМОЛ ВА ЖАНУБ МОЖАРОСИ ЕЧИМ ТОПМОҚДА

Шимолий ва Жанубий Корея давлатлари ўртасида қарийб эллик йилдан бери давом этиб келаётган можаролар асримизнинг энг долзарб муаммоларидан бирига айланиб қолган. Маълумки, 1945 йилда яхлит мамлакат бўлган Корея давлати иккига бўлиниб кетган эди. Бунинг оқибатида юзага келган кескин сиёсий вазият 1950-1953 йиллардаги Шимолий Корея ва Жанубий Корея ўртасидаги уруш ҳаракатлари туфайли янада кучайиб кетган. Шимолий Корея, яъни Корея Халқ Демократик Республикаси социалистик тузум ҳукм сураётган давлат бўлса, унинг жанубий қўшниси, бизнинг ибора билан айтганда ўз қардоши — Жанубий Корея республикаси эркин сиёсий ва иқтисодий ривожланиш, демократик тамойиллар йўлидан бормоқда. 50-йиллар уруши ҳар икки Корея ўртасидагина эмас, балки бир-бирига қарама-қарши икки тузум ўртасидаги қақшатқич кураш бўлган эди, десак, муболаға бўлмайди. Кореялараро урушнинг асосий сабабларидан бири — ҳудудий бўлиниш муаммоси эди. 1945 йилги бўлиниш оқибатида шимолий ҳудудлар аҳолисининг бир қисми жанубий ҳудудга ўтиб қолган. Минглаб кишилар ўз қариндош-уруғларидан ажралиб қолганлар. Қарама-қарши тузумлар ҳукм сураётган икки давлат фуқаросига айланиб қолган кореяликлар ўз яқинлари билан кўришиш ҳуқуқидан маҳрум бўлганлар. 50-йиллар уруши оқибатида ҳар икки тарафдан юз минглаб киши ҳалок бўлгани етмагандек, ҳудудий муммолар ечим топа олмади. Шимолий Кореяда ҳозир авжига чиққан очарчиликни ҳисобга оладиган бўлсак, Жанубий Корея тасарруфига ўтиб қолган ерлардаги аҳоли ўз қисматларига шукрона айтаётганликлари аниқ, дейиш ҳам мумкин. Урушдан кейинги ярим асрга яқин давр мобайнида ҳудудий муаммолар ўз долзарблигини йўқотиб, икки давлат ўртасидаги асосий муаммо бу — Шимол ва Жануб ўртасида тинчликни ўрнатиш масаласи бўлиб қолди. Чунки 50-йиллар урушидан қолган алам туфайли ҳар икки томон ҳамон бир-бирига душманлик кайфиятини сақлаб турибди.

90-йиллар бошида Шимол ва Жануб раҳбарларининг муроса йўлини танлаганликлари туфайли икки давлат ўртасида тинчлик музокаралари бошланган эди. Бироқ бундан тўрт йил олдин Шимолий Корея раҳбари Ким Ир Сен вафот этгани туфайли тинчлик музокаралари тўхтаб қолди. Шимолий Корея ҳукумати тепасига келган янги раҳбарият капиталистик тузум ҳукм сураётган Жанубий Корея билан муроса қилишни ўзига эп кўрмади. Бироқ тез орада Шимолда қурғоқчилик бошланди. Уч йил сурункали давом этган сувсизлик мамлакатнинг қишлоқ хўжалигини издан чиқарди. Экинлар нобуд бўлди. Оқибатда Шимолий Корея халқи очликка юз тутди. Бугунга қадар Корея Халқ Демократик Республикасининг 1 миллионга яқин аҳолиси очлик туфайли қирилиб кетган.

Ана шу офатдан қутилиш ҳаракатига тушиб қолдими, ёки яратган эгамиз инсоф бердими, хуллас, социалистик Шимол раҳбарияти капиталистик Жануб ҳукумати билан тинчлик музокараларини бошлашга жазм этди. Музокараларга розилик беришдан кўзланган асосий мақсад эса — бой-бадавлат Жанубий Кореядан ёрдам сўраш эди. Яқиндагина Хитой пойтахти Пекинда бўлиб ўтган Шимолий ва Жанубий Корея ўртасидаги тинчлик музокараларида ана шу масала асосий мавзу бўлди. Жанубий Корея ҳукумати ўзининг шимолий қўшниси учун ҳар қанча ёрдам кўрсатишга тайёр эканлигини изҳор этди. Шу ўринда, Жанубий Кореянинг ҳозирги Президенти Ким Дэ Жунг олиб бораётган муроса йўлини юксак эътироф этиш керак. Шимолий Корея раҳбариятидан фарқли ўлароқ, Ким Дэ Жунг ҳукумати икки Корея ўртасида тинчлик ўрнатиш масаласига катта масъулият ҳисси билан қаради. Хитой Халқ Республикаси ва Америка Қўшма Штатларининг воситачилиги билан Шимолий Корея ҳукумати тинчлик музокараларига рози бўлгач эса, социалистик Шимолнинг шартларини бажаришга розилик берди. Шимолий Корея эса Жанубий Кореядан катта миқдорда озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда қишлоқ хўжалигини тиклаш учун табиий ўғитлар беришини сўрамоқда. Пекин музокаралари чоғида Жанубий Корея ҳукумати вакиллари Шимол учун дастлабки ёрдам сифатида 80 минг тонна гуруч ва 20 минг тонна табиий ўғит юборишга тайёр эканликларини айтдилар.

Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтиш керакки, Шимолий Кореядаги очарчилик оқибатларини бартараф этиш учун ўтган йилиёқ турли ёрдам тадбирлари бошлаб юборилган. Халқаро ҳамжамият Шимолий Кореянинг очликка юз тутган аҳолиси учун юз минглаб тонна озиқ-овқатлар ва дори-дармон юбориб турибди. Бироқ Шимолий Кореяда содир бўлаётган яна бир нохуш воқеани ҳам айтиб ўтиш жоиз. Шимол раҳбарлари халқаро хайрия ташкилотлари юбораётган озиқ-овқат маҳсулотларининг катта қисмини ўзаро бўлашиб олиб, яна бир қисмини ҳарбий хизматчиларга тарқатаётган экан. Очликдан қирилаётган халққа эса озиқ-овқатнинг жуда кам қисми етиб бормоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қарашли Жаҳон озиқ-овқат комиссияси раҳбари Катрин Бертьини Пекин музокараларида иштирок этиб, Шимолий Корея вакилларидан бу ҳолатга чек қўйилишини талаб қилди. Акс ҳолда, халқаро хайрия ёрдамлари тўхтатиб қўйилишини қайд этди.

Аммо бу масалалар асримизнинг энг муҳим воқеаларидан бирига айланган Шимолий ва Жанубий Корея ўртасида тинчлик музокаралари бошланиши олдида ҳеч гап эмас. Энг муҳими, ярим асрдан бери ўзаро душман бўлиб келган икки давлат вакилларининг тинчлик музокаралари илк бор тўхтаб қолмасдан, томонларнинг кескин баёнотларисиз ўтказилди. Яъни ҳар икки Корея давлати раҳбарлари тинчлик сари фақат муроса йўлидан бориш кераклигини тушиниб етдилар. Шимол ва Жануб можаросига ечим топиш йўлида биринчи катта қадам ташланди.

Хайрулло НУРИДДИНОВ,
шарҳловчи.

КЎРИК... СИНОВ...

Уч кун давомида Тошкентдаги Марказий «Пахтакор» стадионида енгил атлетика бўйича 1979-80 йилларда туғилган ўсмирлар ўртасида Республика биринчилиги бўлиб ўтди. Унда Тошкент, Самарқанд, Сирдарё, Фарғона, Андижон, Наманган, Жиззах, Қашқадарё вилоятлари ва Тошкент шаҳри ҳамда Россия спортчилари ғолиблик учун беллашдилар.

Биз мусобақа бош котиби, миллий тоифадаги ҳакам Клара Шокиржонова билан суҳбатлашдик.

- Клара опа, аввало мусобақанинг мақсад ва вазифалари ҳақида сўз юритсангиз.

- 13-16 май кунлари 1979 йилда туғилган ва ундан кичик ёшдаги спортчилар ўртасида енгил атлетика бўйича анъанавий Марказий Осиё ўйинлари, 18-23 июль кунлари Япониянинг Фукуока шаҳрида Осиё чемпионати ва июль-август ойларида ўсмирлар ўртасида Францияда 7-Жаҳон чемпионати бўлиб ўтади. Республикамиз терма жамоаси ҳам ушбу мусобақаларда иштирок этишни режалаштирган. Шундай экан, терма жамоага иқтидорли, истеъдодли спортчиларни саралаб олиш ва уларнинг имкониятларини кўрикдан ўтказиш, барча мутахассислар учун зарурдир. Бундан ташқари терма жамоамиз яқиндагина «Янгиобод» Республика ўқув-машғулот базасида умумий ўқув машғулотларини ўтказиб қайтди.

- Жаҳон чемпионатида иштирок этиш учун спортчилар маълум нормативлар бажариши лозим. Навбатдаги мусобақа давомида ушбу талабни бажарганлар бўлдими?

- Ҳа, албатта. 28 июль - 2 август кунлари Франциянинг Аннеси шаҳрида 7-жаҳон чемпионати бўлиб ўтади. Бунда юқорида таъкидлаганингиздек спортчилар белгиланган нормативларни бажаришлари зарур. Ўтказилган мусобақа давомида 3 нафар спортчимиз ушбу талабларни бажаришди. Булар ядро улоқтириш бўйича Наталья Бессмертных 200 метрга югуриш бўйича Дилмурод Содиқов, Любовь Перепеловалардир. Лекин ҳали яна бир бор ўқув-йиғув машғулотлари ва мусобақалари давомида спортчилари кўрикдан ўтказилади.

- Энди якунланган Республика биринчилиги ғолиблари ҳақида ҳам тўхталсангиз.

- Очиқ майдонда ушбу мавсумдаги илк мусобақамиз бўлса-да, яхши натижалар қайд этилди. 1500 метрга югуришда россиялик А.Зубова, Андижонлик Илёс Ҳамидов, 110 метрга барьерлар оша, 200 метрга текис югуришда фарғоналик Отабек Эгамбердиев, ядро улоқтиришда Денис Попов, Наталья Бессмертных, узунликка сакрашда А.Перфилов, С.Губанова, 200 метрга югуришда С.Копытова, 800 метрга югуришда Замира Амирова, Радик Хуббиев, найза улоқтиришда М.Прохоров, 5000 метрга югуришда Тимур Асанов, 3000 метрга тўсиқлар оша югуришда Илёс Ҳамидов, уч хатлаб сакрашда Максим Чубукин, 400 метрга югуришда Ольга Кошулева, етти курашда Екатерина Мухина, 100 метрга югуришда Альбина Гаrangeмовалар шоҳсупанинг юқори поғонасига кўтарилишди.

Лекин ҳали мусобақалар олдинда. Ўйлаймизки, спортчиларимиз нуфузли мусобақаларда юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишади.

- Раҳмат илоҳим ушбу эзгу ниятларингиз ижобат бўлсин.

Дониёр ЮСУПОВ
суҳбатлашди.

МИЛЛИЙ ДАСТУР – ФАОЛИЯТ МЕЗОНИ

Мамлакатимизда миллий таълимни ислоҳ этиш жараёни жадал бормоқда. Бу жараён, айниқса, «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур» ва «Таълим тўғрисида»ги янги қонун қабул қилинганидан сўнг янада юқори сифат босқичига кирди.

Таълим ислоҳотини амалга оширишда мактабдаги ўқув-тарбиявий ишларни замон талаблари даражасида йўлга қўйиш, миллий ва умумбашарий қадриятлар руҳини ёшлар онгига сингдиришни тарбиявий жараённинг таркибий бир қисми деб билиш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Маълумки, таълим ислоҳотида бошланғич таълим сифатини тубдан яхшилаш муҳим ўрин тутади. Чунки боланинг қобилияти айнан ана шу босқичда намоён бўлади ва алоҳида муносабатни талаб этади. Биз — таълим соҳаси ходимлари масаланинг ана шу жиҳатига айниқса муҳим эътибор бермоқдамиз. Бизнинг Тошкент шаҳридаги 175-ўрта мактабимизда бу борада, айтиш мумкинки, муайян тажрибалар шаклланмоқда. Боғча ёшидаги болалар ҳали мактабга қадам қўймасидан 8-6 ой илгари улар билан махсус машғулотлар ўтказилиб, алоҳида истеъдодли болалар синфларига ўқувчилар танлаб олинмоқда. Бундай болалар бошланғич саводи чиққан ҳолда биринчи синфга қадам қўяди.

Албатта, ўқув-тарбия сифатини ошириш муайян даражадаги моддий-ўқув базасини ҳам талаб этади. Миробод туман халқ таълими бўлими мактаб биносини таъмирлаш, замонавий ўқув қуроллари билан жиҳозланган синфхоналарни ташкил этиш учун маблағ топишда кўмаклашмоқда.

Мамлакатимизда тикланаётган ва янгидан шаклланаётган миллий қадриятлар асосида ёшлар онгини, тасаввурини ўстириш, улар қалбида мустақил Ватанга муҳаббат, фидойилик туйғуларини уйғотиш бугунги ўқув-тарбия жараёнида устувор хусусият касб этади. Шу боис бу йил мактабда Наврўз байрамини нишонлашга алоҳида эътибор бердик. Ўқувчилар, ўқитувчилар, маҳалла қўмитаси вакиллари, ота-оналар иштирокида мактабимиз ҳовлисига турли хил дарахт кўчатлари ўтказилди. Махсус байрам дастури тайёрланиб, унда турли миллатга мансуб ўқувчи болаларнинг чиқишлари ташкил этилди.

Мактабда «Маънавият ва маърифат» бурчаги фаолият кўрсатмоқда. У ерда мустақил давлатимиз тимсоллари, Президентимиз Ислом Каримов асарлари, мамлакатимизда нашр этиладиган «Тафаккур», «Жаҳон адабиёти» сингари нуфузли маънавият нашрлари ўрин олган.

Бугунги давр ёшларни жисмоний ва ҳарбий тайёргарлик жиҳатдан ҳам тарбиялашни талаб этади. Шу боис ҳар йили апрель ойида мактабимизда туман мактаблариаро ҳарбий-спорт мусобақалари ўтказилади. Унда ўқувчилар жисмоний жиҳатдан Ватан хизматига нақадар тайёр эканликларини намоён этадилар.

Бир сўз билан айтганда, таълим соҳасидаги ислоҳотлар жуда кенг қамровли ва терандир. Бу эса ҳар биримиздан ушбу жараёнга фаол ва онгли муносабатда бўлишни талаб этади.

Наталья ШАХНАЗАРОВА,
Тошкент шаҳридаги 175-мактаб директори

"ПТС" ФИРМАСИ

ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

САУНАЛАР УЧУН МАХСУС ДАВОЛАШ ЭЛЕКТР УСКУНАЛАРИ;
КИЧИК НОНВОЙХОНАЛАР (4 хилдаги: 160. 80, 32 ВА 8 буханка нон пишириш қувватига эга);
ЭЛЕКТР КАЛОРИФЕРЛАР – ИСИТГИЧ-ЛАР;
ХАМИР ҚОРГИЧЛАР;
ДУДЛАШ ВА ҚУРИТИШ ҚУРИЛМАЛАРИ;
ДИСТИЛЛЯТОРЛАР;
САНОАТ ЭЛЕКТР ПЛИТАЛАРИ.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати.
Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши кенгашнинг молиявий бўлими мудири Яковлева Людмила Павловнага опаси

Лариса Павловнанинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир ўринбосари: Чори ЛАТИПОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ -56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24. Фарғонада - 24-58-43. Урганчда - 6-03-40. Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти – 21.00
Топширилди 21. 00

Буюртма Г— 011147. Нусхаси — 24.738. Масъул навбатчи: Довур ЖОЗИЛОВ. 1 2 3 4 5 6